

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

**XLII KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU**

za period april – jun 2024.

Podgorica, jul 2024. godine

S a d r Ź a j:

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	10
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji	16
2.1. Poglavlja pravne tekovine	30
2.2. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj unije.....	31
2.3. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu	34
3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju	36
4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU	38
5. Instrument prepristupne podrške – IPA	42
5.1. IPA II (2014–2020).....	42
5.2. IPA III (2021–2027).....	43
5.3. Tvining i Tajeks	52
5.4. Makroregionalne strategije.....	52

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

XVI Međuvladina konferencija između Crne Gore i Evropske unije održana je 26. juna u Briselu. Crnogorsku delegaciju predvodio je predsjednik Vlade Crne Gore Miloško Spajić a u delegaciji su bili i ministar vanjskih poslova dr Filip Ivanović, ministarka evropskih poslova Maida Gorčević i glavni pregovarač sa EU Predrag Zenović.

Tokom izvještajnog perioda najviši zvaničnici Crne Gore imali su određeni broj aktivnosti u oblasti evropske integracije. U nastavku je dat pregled ključnih aktivnosti vezanih za politički dijalog Crne Gore i Evropske unije, koje su imali visoki zvaničnici Crne Gore.

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović	<ul style="list-style-type: none"> ○ Predsjednik Crne Gore uzeo je učešće na sastanku Delfi ekonomskog foruma koji je održan 10-13. 04.2024. Pored PD, na događaju su učešće uzeli i pv Spajić i mvp Ivanović. Tokom svih razgovora istaknuta posvećenost Crne Gore integracijama, ali i značaj političkog momentuma, kako za našu zemlju tako i za region ZB.
Predsjednik Vlade Crne Gore Miloško Spajić	<ul style="list-style-type: none"> ○ Premijer Spajić je učestvovao u radu AFET-a, 16. 04. 2024, u Briselu. Tom prilikom, predsjedavajući AFET-om D. Mekalister istakao da je proširenje ponovo na agendi EU, kao i da će EP nastaviti da pruža podršku. Pozdravljena je dosljedna i puna usklađenost Crne Gore sa ZVBP, posebno u vrijeme kada se naš kontinent i zajedničke demokratske vrijednosti suočavaju sa velikom prijetnjom. Istom prilikom održani sastanci sa komesarom za budžet, J. Hanom, te GD generalnog direktorata za proširenje i susjedstvo Janom Kopmanom. ○ Samit lidera ZB posvećen Planu rasta održan je u Kotoru, 15-16. 05. 2024. Domaćin je bio pv Spajić. Po riječima učesnika Samit lidera bio do sada najuspješniji, u smislu konkretizovanja tema i fokusiranja na sadržinu, a ne politička pitanja. ○ Premijer Spajić je boravio u radnoj posjeti institucijama EU, 3. 06. 2024. Razgovor sa Predsjednikom ES Š. Mišlom iskorišten je za predstavljanje bilansa stanja u odnosu na ispunjenost privremnih mjerila, kao i Zakona koji su utvrđeni na Vladi, i upućeni u Skupštinsku proceduru, a koji predstavljaju okosnicu za dobijanje završnih mjerila za pregovaračka poglavlja 23 i 24 i za ulazak u finalnu fazu pregovora. ○ Crna Gora je na XVI MVK koja je održana 26. 06. 2024, dobila pozitivan IBAR čime su se stvorile pretpostavke za nastavak procesa pregovora kroz zatvaranje poglavlja. Crnogorsku delegaciju predvodio je pv Spajić a u delegaciji su bili ministar vanjskih poslova dr Filip Ivanović, ministarka evropskih

	<p>poslova Maida Gorčević i glavni pregovarač sa EU Predrag Zenović.</p>
<p>Ministar poslova Ivanović vanjskih Filip</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sastanak HoMs održan je 02. 04. 2024, u Podgorici. Tokom sastanka prenijete snažne poruke podrške Crnoj Gori. MVP sagovornike upoznao sa presjekom stanja kada u pitanju aktuelni momenat u EI. ○ Mvp Ivanović učestvovao je na Ministarskom sastanku zemalja Grupe prijatelja Zapadnog Balkana održanom u Beču, 21. VI 2024. Na sastanku je istaknuto da je ključna bliska saradnja zemalja Grupe prijatelja ZB i država ZB, pri čemu prijatelji ZB daju tempo za ubrzano približavanje država regiona Evropskoj uniji. ○ Sastanak Savjeta za vanjske poslove (FAC) kojem je prisustvovao mvp Ivanović održan je 24. 06. 2024. godine u Luksemburgu. Tom prilikom ministri vanjskih poslova zemalja članica EU istakli su da je važnost jedinstva i dijeljenja zajedničkih vrijednosti sa EU od suštinskog značaja, posebno među zemljama koje žele da postanu dio EU.
<p>Ministarstvo evropskih poslova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 18.04.2024. Glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom Predrag Zenović i ambasador Petar Marković, šef Misije Crne Gore pri EU, sastali su se u Briselu sa članovima Radne grupe za proširenje Savjeta EU (COELA), kako bi informisali o aktuelnim dešavanjima u procesu evropske integracije i izazovima na tom putu, s posebnim fokusom na rezultate u poglavljima 23 i 24, u svijetlu očekivanog Izveštaja o ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR). ○ 19.04.2024. Glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom Predrag Zenović se tokom posjete Briselu sastao sa šefom Jedinice D2 za Crnu Goru i Srbiju u Generalnom direktoratu za susjedsku politiku i pregovore o proširenju Evropske komisije Majklom Milerom kako bi razgovarali o detaljnim koracima na ispunjenju preostalih privremenih mjerila u dijelu vladavine prava. ○ 24 – 25. 04.2024. Neformalni sastanak ministara evropskih poslova i finansija država regiona i Evropske komisije (EK), posvećen Planu rasta za Zapadni Balkan, održan je u Podgorici. Ministri evropskih poslova i finansija država Zapadnog Balkana su se saglasili da Plan rasta predstavlja ključnu platformu za ubrzanje integracije u jedinstveno tržište EU i ukupne reforme u procesu pristupanja EU. Glavne teme sastanka su bile pristup jedinstvenoj zoni plaćanja u eurima (SEPA), unapređenje olakšica trgovine i transporta između država Zapadnog Balkana i zemalja članica EU, Aplikacija novčanik digitalnog identiteta i unapređenje snabdijevanja kritičnim ljekovima. ○ 15.05. 2024. Ministarski sastanak o Planu rasta za Zapadni Balkan koji je održan u Kotoru. Ministri evropskih poslova i

finansija država Zapadnog Balkana zaključili su da Plan rasta za Zapadni Balkan pruža mogućnost za ubrzan ekonomski razvoj država regiona i dostizanje standarda i kvaliteta života kakav imaju države i građani EU. Ovaj mehanizam, zajedno sa drugim instrumentima EU će pomoći da se intenziviraju reformski procesi i ubrza pristupanje Evropskoj uniji. Udruženim snagama i uz podršku Evropske komisije, države regiona će nastaviti da rade na ispunjenju postavljenih ciljeva koji vode transformaciji društava i njihovoj spremnosti za članstvo u EU. Na sastanku je učestvovao generalni direktor za susjedstvo i pregovore o proširenju Gert Jan Kopman.

- 16.05.2024. Ministarka Gorčević učestvovala na Samitu lidera Zapadnog Balkana i Evropske unije koji je održan u Kotoru.

Bilateralni odnosi

U izvještajnom periodu nastavljeno sa jačanjem bilateralne saradnje sa zemljama susjedima.

➤ **Bosna i Hercegovina**

Pokrenuto je rješavanje dugogodišnjeg bilateralnog pitanja sa Bosnom i Hercegovinom vezano za korišćenje hidropotencijala Bilećkog jezera. Razgovori sa predstavnicima bosanskohercegovačkog entiteta Republike Srpske o ovom pitanju rezultirali su dogovorom da će preduzeće Hidroelektrane na Trebušnjici retroaktivno od 1. januara 2024. isplaćivati Opštini Nikšić naknadu za potopljeno zemljište na godišnjem nivou.

➤ **Republika Srbija**

Zvanično je otvorena zajednička pogranična željeznička stanica Crne Gore i Republike Srbije u Bijelom Polju 8. VII 2024, čime će se skratiti vrijeme zadržavanja i potrebne procedure na graničnom prelazu između Crne Gore i Srbije i omogućiti nesmetan protok ljudi i robe, kao i povećanje stepena korišćenja transportnih sredstava.

Multilateralni odnosi

➤ **Saradnja sa Ujedinjenim nacijama (UN)**

U izvještajnom periodu Crna Gora je nastavila da unaprjeđuje saradnju sa sistemom UN, kako na međunarodnom tako i na nacionalnom planu.

Kao članica Savjeta za ljudska prava za period 2022-2024. godine, tokom izvještajnog perioda učestvovala na 56. zasjedanju Savjeta za ljudska prava. Odvojene izjave imala za interaktivne dijaloge sa specijalnim izvjestiocima za Avganistan i Ukrajinu, te za pojedinačna tematska pitanja koja se odnose na osnaživanje žena, nezavisnost sudija i advokata, prava LGBT osoba, te slobodu mišljenja i izražavanja. Prilikom kosponsorisanja i glasanja o rezolucijama, pored nacionalnih prioriteta, između ostalog, usklađivala se sa pozicijom Evropske unije.

Na nacionalnom nivou, saradnja sa sistemom UN se odvija u okviru modela „Djelujući kao jedan“. Saradnja se odvija kroz implementaciju Okvira saradnje Vlade Crne Gore i

UN sistema za održivi razvoj za period 2023-2027. godine. Pomenuti okvir u potpunosti je usaglašen sa Agendom 2030 i evropskom agendom. U pomenutom okviru definisana su tri strateška prioriteta:

- 1) Inkluzivan ekonomski razvoj i održivost životne sredine,
- 2) Razvoj ljudskog kapitala, smanjenje ranjivosti i socijalna inkluzija,
- 3) Socijalna kohezija, upravljanje usmjereno na ljude, vladavina prava i ljudska prava.

Realizovane inicijative u okviru tri strateška prioriteta predstavljaju dobru osnovu za dalje produblјivanje saradnje u cilju ispunјavanja ciljeva održivog razvoja u Crnoj Gori. Nakon dobijanja IBAR-a i ulaska Crne Gore u završnu fazu integracionog puta, pitanja poput dalje izgradnje crnogorskog društva, zasnovanog na demokratskim vrijednostima, vladavini prava i poštovanju osnovnih ljudskih prava i sloboda ostaju ključni prioritet.

➤ Saradnja sa OEBS-om i Savjetom Evrope

Saradnju Crne Gore sa OEBS-om nastavlja da karakteriše kvalitetna saradnja i intenzivan i konstruktivan dijalog visokih zvaničnika, u skladu sa jednim od ključnih prioriteta crnogorske vanjske politike, koji se ogleda u jačanju uloge naše države na multilateralnom planu.

Tokom izvještajnog perioda, uslijedila je nova posjeta visokih zvaničnika OEBS-a Crnoj Gori. U periodu 8-10. maja, u posjeti Crnoj Gori boravila je predstavnica OEBS-a za slobodu medija Tereza Ribeiro, kada su organizovani susreti sa visokim zvaničnicima Crne Gore na kojima je apostrofirana izuzetno dobra saradnja Crne Gore i OEBS-a kao i posvećenost Vlade Crne Gore osiguranju medijskih sloboda i bezbjednosti novinara.

Odnos Crne Gore sa Savjetom Evrope u izvještajnom periodu karakterisala je kvalitetna i intenzivna saradnja na ekspertskom nivou, naročito na projektima koji pružaju značajnu podršku našim institucijama u reformskim procesima i ispunјavanju najviših evropskih standarda u domenu vladavine prava.

U izvještajnom periodu, saradnja kroz Horizontal Facility – Zajednički program Evropske unije i Savjeta Evrope za Zapadni Balkan i Tursku je bila posebno vidljiva prilikom pripreme seta zakona¹ u oblasti pravosuđa i borbe protiv korupcije, čije je usvajanje bilo neophodno u cilju dobijanja pozitivnog Izvještaja o ispunјenosti privremenih mjerila iz pregovaračkih poglavlja 23 i 24 o pristupanju EU. Ministarstvo vanjskih poslova je, na zahtjev Ministarstva pravde, posredovalo u upućivanju navedenog seta zakona Venecijanskoj komisiji, savjetodavnom tijelu Savjeta Evrope, na hitno mišljenje. Mišljenja Venecijanske komisije usvojena su na 139. plenarnoj sjednici održanoj 21-22. juna 2024. Ministarstvo vanjskih poslova je posredovalo i u komunikaciji nadležnih resornih ministarstava sa tijelima Savjeta Evrope. U ovom smislu, posebno se izdvajaju sljedeće aktivnosti: Četvrti krug evaluacije implementacije Konvencije Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima; Osnovni evaluacioni izvještaj o primjeni Konvencije o pristupu

---

¹ Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu; Predlog zakona o sprečavanju korupcije; Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu; i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću.

javnim dokumentima u Crnoj Gori (Tromska konvencija CETS 205) u Crnoj Gori; Četvrti izvještaj Savjetodavnog komiteta Savjeta Evrope za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina u Crnoj Gori.

Predstavnici Ministarstva vanjskih poslova učestvovali su na 133. Ministarskoj sjednici Komiteta ministara Savjeta Evrope, koja je održana u periodu 16-17. maj 2024. u Strazburu, a kojom prilikom je obilježena 75. godišnjica od osnivanja organizacije.

➤ Saradnja u okviru regionalni organizacija i inicijativa

Regionalna saradnja je opredjeljena kao jedan od prioriteta vanjske politike Crne Gore i važan katalizator za ostvarivanje naših drugih vanjskopolitičkih prioriteta.

Crna Gora aktivno učestvuje u brojnim regionalnim organizacijama i inicijativama koje doprinose zajedničkoj vanjskoj i bezbjednosnoj politici, posebno u kontekstu evropskih integracija i regionalne stabilnosti.

Tokom izvještajnog perioda, izdvajamo sastanke u okviru najvažnijih regionalnih organizacija i inicijativa, na kojima su učestvovali predstavnici Ministarstva vanjskih poslova:

1) Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP) i Savjet za regionalnu saradnju (RCC)

- Finansijski potkomitet Borda RCC održan je 8. aprila u Sarajevu;
- Sastanci političkih direktora SEECP održani su 10. maja u Skoplju, 20. i 27. maja i 6. juna u online formatu, 12. juna u Skoplju, 10. jula u Tirani;
- Sastanak Borda RCC, kao i godišnji sastanak RCC održani su 12. juna u Skoplju;
- Sastanak ministara vanjskih poslova SEECP i Samit SEECP održani su 13. juna u Skoplju. Na ministarskom sastanku učestvovao je državni sekretar u MVP Milisav Raspopović. Na Samitu je kandidat BiH Amer Kapetanović, konsenzusom učesnica, izabran za novog generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju (RCC). Učesnici Samita usvojili su završnu Deklaraciju predsjedavanja Sjeverne Makedonije, koja je postavila smjernice za dalje zajedničke aktivnosti na planu evropske integracije regiona, jačanja regionalne bezbjednosti i unapređenja ekonomske saradnje i energetske, saobraćajne i digitalne povezanosti.

2) Unija za Mediteran (UzM)

- Sastanak visokih zvaničnika UzM je održan 21. maja u Briselu;
- Sastanak visokih zvaničnika UzM bi trebalo da se održi 26. septembra u Barseloni;

3) Fondacija Ana Lind (ALF)

- Sastanak Borda guvernera ALF održan je 21. maja u Briselu;
- Očekuje se održavanje sastanka Borda guvernera ALF 25. septembra u Barseloni;

4) Strategija EU za dunavski region (EUSDR)

- Ministarski sastanak EUSDR održan je 20-21. juna u Beču;
- Ministar vanjskih poslova dr Filip Ivanović predvodio je delegaciju Crne Gore na ministarskom sastanku u Beču. Na sastanku iskazana posvećenost regionalnoj bezbjednosti, ukazano na potrebu jačanja linija solidarnosti, te uspostavljanja

alternativnih logističkih puteva (kopnenih i riječnih). Ministri zemalja dunavskog regiona usvojili su Dunavsku deklaraciju kojom je istaknut značaj sinergije procesa proširenja EU i jačanja stabilnosti, bezbjednosti i prosperiteta Dunavskog regiona.

5) Centralno-evropska inicijativa (CEI)

- Sastanci Konvencije za jačanje CEI održani su 22. aprila i 5. jula 2024. u Rimu;

6) Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)

- Komitet i Regionalni forum MARRI održani su 2. i 3. juna 2024. u Skoplju;

7) Fond za Zapadni Balkan (WBF)

- Sastanak Komiteta visokih zvaničnika Fonda za Zapadni Balkan (WBF) i sastanak sa predstavnicima DG NEAR održani su u Briselu, 18. i 19. aprila;

8) Jadransko-jonska inicijativa (JJI) i Strategija EU za jadransko-jonski region (EUSAIR)

- Komitet visokih zvaničnika JJI, sastanak ministara vanjskih poslova JJI i godišnji forum EUSAIR održani su 15-16. maja u Šibeniku

9) Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC)

- Sastanak Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG) Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) održan je 17. aprila u Istanbulu;

10) Berlinski proces

- Pripremni koordinacioni sastanak u susret sastanku ministara vanjskih poslova i Samita Berlinskog procesa održao se 20. maja u Tirani;
- Konferencija Crnogorske panevropske unije o Berlinskom procesu održana je 5. jula u Podgorici.

U toku je usaglašavanje teksta Sporazuma o pristupu visokim studijama na ZB od strane pregovaračkih timova. Njegovo potpisivanje na nivou lidera ZB će biti na Samitu Berlinskog procesa 14. oktobra u Berlinu.

Crna Gora intenzivno radi na usaglašavanju nacrta Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište 2 (CRM2 2025-2028), čije je usvajanje planirano na Samitu BP.

11) Međunarodna organizacija za Frankofoniju (OIF)

- Godišnji sastanak Odbora za parlamentarne poslove Parlamentarne skupštine Frankofonije održan je 23-26. aprila 2024. u Podgorici;

12) Inicijativa Tri mora (3SI)

Crna Gora je izrazila interesovanje za dobijanje statusa pridruženog partnera (*Associated Partner*) u 3SI, budući da smo zemlja koja pripada jadranskom regionu i koja je najnaprednija u procesu evropskih integracija. Predsjednik Crne Gore je učestvovao na Samitu 3SI, koji je u okviru litvanskog predsjedavanja održan u Viljnusu, 11. aprila 2024.

Restriktivne mjere

Crna Gora je nastavila da se stoprocentno usklađuje sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU-a, što uključuje i kontinuirano pridruživanje restriktivnim mjerama usvojenim od strane Savjeta EU-a i njihovo pravno transponovanje u domaće zakonodavstvo.

U vremenskom intervalu od 1. aprila do 30. juna, Vlada je usvojila Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na vojnu podršku Islamske Republike Iran ruskoj agresiji na Ukrajinu („Službeni list Crne Gore“, broj 33/24“), kao i Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine („Službeni list Crne Gore, broj 52/24) i Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini („Službeni list Crne Gore“, broj 61/24), čime se Crna Gora u potpunosti pravno usaglasila sa 13. paketom sankcija prema Ruskoj Federaciji.

Takođe, u navedenom vremenskom intervalu, Vlada je, na sjednici održanoj 27. juna, donijela još dvije odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera, i to Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije zbog teških kršenja i povreda ljudskih prava i Odluku o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Burundiju.

Kako je Savjet EU-a 24. juna o.g. usvojio i 14. paket sankcija prema Ruskoj Federaciji, u izvještajnom periodu su započete aktivnosti u cilju njihovog pravnog transponovanja u crnogorski sistem.

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

2.1. Poglavlja pravne tekovine

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa su otvorena sva 33 pregovaračka poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

U izvještajnom periodu, u procesu pregovora realizovane su sljedeće aktivnosti:

Vlada je 11. 04. 2024. godine usvojila **Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027 (PPCG)**. PPCG je krovni strateški dokument procesa evropske integracije Crne Gore koji definiše obim i dinamiku reformi koje su potrebne za usklađivanje Crne

Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije u narednom četvorogodišnjem periodu, kao i ispunjenju preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori.

Vlada je 26. 04. 2024. godine usvojila **Prvi prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2024.** koji se odnosi na period od 15. 06. 2023. do 01. 04. 2024. i dostavila ga Evropskoj komisiji 25. 04. 2024. godine.

U oblasti reforme javne uprave, Vlada je donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Operativnog tima Partnerstva za otvorenu upravu, kojom se vrši usklađivanje sa novom organizacijom državne uprave. Vlada je usvojila Informaciju o donošenju Programa obuke za sticanje znanja i vještina za rad u institucijama, tijelima i agencijama EU „READY4EU“. U oblasti sajber bezbjednosti, Vlada je utvrdila Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti kojim se, pored usklađivanja s evropskim standardima u ovoj oblasti, definišu ključni i važni subjekti, mjere informacione bezbjednosti, uključujući mjeru upravljanja rizicima u oblasti sajber bezbjednosti, kao i postupak kontrole primjene tih mjera putem uspostavljanja stručnog nadzora. Takođe, Vlada je usvojila Informaciju o formiranju Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije. U cilju vizuelnog predstavljanja broja zaposlenih u javnoj upravi, izrađen je registar državnih organa koji čini sistematizovan pregled podataka svih organa i institucija na državnom i lokalnom nivou. U odnosu na pitanje zarada, Vlada je donijela Odluku o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.

Vlada je 04. 04. 2024. godine usvojila Informaciju o formiranju Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije. Da bi proces digitalne transformacije cjelokupnog društva dobio pozitivne rezultate i da bi strateški dokumenti i prateći akcioni planovi bili efikasno sredstvo u cilju sprovođenja planiranih aktivnosti, neophodno je da postoji jasna vizija rezultata koji se žele postići, ali i spremnost svih zainteresovanih strana i korisnika da učestvuju u kreiranju digitalnog društva, što podrazumijeva, između ostalog, i razvoj efikasnog sistema za praćenje ovog procesa. Druga Sjednica II saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije održana je 26. 04. 2024. godine Na sastanku su detaljno razmatrane aktivnosti po Operativnim ciljevima Strategije digitalne transformacije. Treća sjednica II saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije održana je 31. 05. 2024. godine. Na sastanku je prezentovan Akcioni plan Strategije digitalne transformacije Crne Gore za period 2024 - 2025, sa ključnim aspektima i aktivnostima.

Vlada je 11. 04. 2024. godine donijela Srednjoročni program rada Vlade 2024 - 2027. i Program rada Vlade za 2024. Istaknuta je posvećenost povećanju transparentnosti i namjera da krajnje korisnike javnih politika, građanke i građane, stavi u prvi plan. U dokumentu se navodi da su sljedeći ključni prioriteti Vlade za naredni period: Crna Gora je država vladavine prava i kredibilna članica EU i NATO, finansijski i ekonomski sistem za bogatu državu, građane i građanke, zdravi i obrazovani pojedinci kao temelj

prosperitetnog i solidarnog društva. Na istoj sjednici, Vlada je usvojila Izveštaj o realizaciji Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore 2022 - 2024. u 2023. Programom je za 2023. bilo planirano ukupno 359 aktivnosti od kojih 121 iz nadležnosti Komisije za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i 238 aktivnosti iz nadležnosti Komisije za ekonomsku politiku i finansijski sistem. Od ukupnog broja planiranih aktivnosti, realizovano je 57 iz nadležnosti Komisije za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku, kao i 120 aktivnosti iz nadležnosti Komisije za ekonomsku politiku i finansijski sistem, što čini 49,3% ukupne realizacije Programa za 2023.

Na Drugoj sjednici Savjeta za reformu javne uprave koja je održana 29. 04. 2024. godine razmatrana su dokumenta od značaja za rad Savjeta sa fokusom na aktivnosti koje se sprovode u cilju unapređenja dijaloga između Crne Gore i Evropske komisije (Posebna Radna grupa za reformu javne uprave). Dodatno, diskutovano je i o aktivnostima koje se sprovode u pravcu ispunjavanja indikatora, a odnose se na efikasnije korišćenje sredstava iz fondova EU, i namijenjeni su reformi javne uprave i unapređenju kadrovskih kapaciteta IPA i pregovaračkih struktura.

Vlada je 06. 05. 2024. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Operativnog tima Partnerstva za otvorenu upravu, kojom se vrši usklađivanje sa novom organizacijom državne uprave.

U oblasti sajber bezbjednosti, Vlada je 10. 05. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti kojim se, pored usklađivanja s evropskim standardima u ovoj oblasti, definišu ključni i važni subjekti, mjere informacione bezbjednosti, uključujući mjeru upravljanja rizicima u oblasti sajber bezbjednosti, kao i postupak kontrole primjene tih mjera putem uspostavljanja stručnog nadzora. Propisano je uspostavljanje Agencije za sajber bezbjednost, kao i podizanje kapaciteta za sajber odbranu, između ostalog i formiranjem i stavljanjem u funkciju tima za odbranu od sajber prijetnji i incidenata – CIRT-a državne uprave.

Vlada je 17. 05. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o budžetskoj inspekciji. Budžetska inspekcija čini jednu od linija zaštite javnih sredstava, koja stoji nakon interne revizije i spoljne revizije (Državna revizorska institucija), sa inspeksijskim i represivnim (kaznenim) ovlašćenjima. Kontrolnim, prinudnim i kaznenim ovlašćenjima budžetska inspekcija doprinosi ostvarenju ekonomske, razvojne, socijalne, društvene i stabilizacione funkcije budžeta.

24. 05. 2024. godine je izrađen registar državnih organa koji čini sistematizovan pregled podataka svih organa i institucija na državnom i lokalnom nivou, omogućiće slobodan protok informacija između zainteresovanih strana i bolju komunikaciju i saradnju sa Evropskom unijom. Na stranici organi.gov.me mogu se pronaći najvažnije informacije koje se pored adrese i kontakta odnose i na propis kojim je osnovan/a, akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, oblast rada, izvor finansiranja, nadzorni organ, status zaposlenih, nadležnost organa i institucija na državnom i lokalnom nivou. Uspostavljanje Registra na lokalnom nivou očekuje se u narednom periodu .

Vlada je 30. 05. 2024. godine donijela Odluku o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima. Osnovni razlog za donošenje nove Odluke je preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za otklanjanje nepravilnosti, s obzirom na to da je utvrđeno da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, odnosno do diskriminacije zaposlenih u pogledu prava na jednaku zaradu za isti rad ili rad jednake vrijednosti. Važeća Odluka je u posljednje dvije godine mijenjana čak osam puta, na nesistematičan i selektivan način što je dovelo do narušavanja jednog od osnovnih načela Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, a koje se odnosi na ujednačenost zarada u javnom sektoru za rad na istim ili sličnim poslovima i radnim mjestima koji zahtijevaju isti nivo, odnosno podnivo kvalifikacija.

Vlada je 13. 06. 2024. godine usvojila Informaciju o donošenju Programa obuke za sticanje znanja i vještina za rad u institucijama, tijelima i agencijama EU „READY4EU“. Pristupanje Evropskoj uniji predstavlja značajan korak za Crnu Goru, donoseći sa sobom niz prilika, ali i izazova. Kao buduća članica EU, Crna Gora će se suočiti sa potrebom da u potpunosti razumije, primijeni i doprinese razvoju zajedničkih politika i standarda Evropske unije. U tom kontekstu, izuzetno je važno da državni službenici budu adekvatno pripremljeni za rad u međunarodnom okruženju, upoznati sa pravnim, administrativnim i proceduralnim okvirima koji regulišu rad institucija EU.

***

U oblasti **vladavine prava**, Vlada je 11. 04. 2024. godine donijela Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Savjeta za vladavinu prava. Dopunom je u članstvo Savjeta uključen ministar ljudskih i manjinskih prava.

U poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava, u prvom redu treba istaći rad nadležnih ministarstava i Vlade na čitavom nizu strateških i zakonskih akata u cilju dobijanja Izvještaja Evropske komisije o procjeni ispunjenosti privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 (IBAR). Usvojena su tri strateška i utvrđeno 12 zakonskih akata i to: Strategija reforme pravosuđa 2024-2027, sa Akcionim planom za period 2024–2025. godine, Plan racionalizacije pravosudne mreže, Strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028. godine, sa Akcionim planom za period 2024-2025. godina, kao i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu, Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, Predlog Zakona o lobiranju, Predlog zakona o sprečavanju korupcije, Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakonika o krivičnom postupku, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o Centru za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu, Predlog zakona o medijima, Predlog zakona o nacionalnom javnom emiteru–Javnom medijskom servisu Crne Gore i Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama. Među ostalim aktivnostima Vlade u

izvještajnom periodu treba istaći i utvrđivanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i uvođenja reformi u oblasti inspeksijskog nadzora, kao i formiranje Savjeta za prava lica sa invaliditetom. Vlada je usvojila i Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u Crnoj Gori 2024-2028, sa Akcionim planom za period 2024-2025.

U oblasti **pravosuđa**, Vlada je 04. 04. 2024. godine usvojila Završni izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Programa razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa 2021–2023. godine. Program razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa 2021-2023 (u daljem tekstu: IKT Program), predstavlja treći u nizu strateških dokumenata koji adresira predmetnu oblast i sadrži nalaze evaluacije ovog Programa, osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva, kao i preporuke za naredni ciklus planiranja aktivnosti u oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa. Izvještaj konstatuje da stepen realizacije aktivnosti predviđenih navedenim Akcionim planom nije na zadovoljavajućem nivou odnosno da je, od 40 dospelih aktivnosti realizovano tek 18 (45%), da je djelimično realizovano 13 (32%), a da je devet aktivnosti ostalo nerealizovano (25%). Vlada je 18. 04. 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, kojim se nastoje prevazići problemi primijećeni u praktičnoj primjeni ovog propisa i omogućiti ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć posebno ranjivim kategorijama lica (žrtvama torture, djeci žrtvama krivičnih djela protiv polnih sloboda i djeci koja su pokrenula postupak za zaštitu prava djeteta). Nadalje, propisivanjem odredbi kojima se uvodi obaveza posjedovanja posebnih stručnih znanja advokata koji pružaju besplatnu pravnu pomoć ovim kategorijama korisnika unaprijediće se i kvalitet pružanja pravne pomoći.

U cilju dobijanja Izvještaja Evropske komisije o procjeni ispunjenosti privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 (IBAR), Vlada je utvrdila čitav niz strateških i zakonodavnih akata u oblastima pravosuđa, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala i medija. U oblasti pravosuđa, usvojeni su sljedeći relevantni strateški akti: Strategija reforme pravosuđa 2024-2027, sa Akcionim planom za period 2024 – 2025. godine usvojena je 17. 05. 2024. godine čiji je opšti cilj dalje osnaživanje vladavine prava kroz jačanje nezavisnosti, odgovornosti, stručnosti i efikasnosti pravosuđa, kao i unaprijeđena dostupnost pravde i pravna sigurnost u postupku ostvarivanja zaštite prava i sloboda građana i podizanje nivoa povjerenja u pravosudni sistem; na istoj sjednici je utvrđen i Plan racionalizacije pravosudne mreže, kojim su definisane konkretne aktivnosti, indikatori rezultata, rokovi i nadležni organi za sprovođenje racionalizacije pravosudne mreže, i kojim se daje fiskalna procjena predloženih spajanja sudova. Realizacija aktivnosti je predviđena kroz normativne i institucionalne promjene (izmjene Zakona o sudovima, Odluke o broju sudija u sudovima itd).

U odnosu na zakonodavne akte u ovoj oblasti, Vlada je 17. 05. 2024. godine utvrdila i Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakonika o krivičnom postupku, kojim se otvara mogućnost da dokaz koji je izveden u skladu sa statutom i pravilima postupka i dokazima Međunarodnog krivičnog suda i Međunarodnog rezidualnog mehanizma može da se koristiti u krivičnom postupku u Crnoj Gori, čime se rješavaju problemi na koje je Specijalno državno tužilaštvo do sada nailazilo kada je riječ o postupanju u predmetima ratnih zločina. Povezano sa ispunjavanjem privremenih mjerila iz poglavlja 23, a na preporuku Venecijanske komisije, Vlada je 24. 05. 2024. godine usvojila Informaciju o Odluci ministra pravde da neće prisustvovati sjednicama Sudskog savjeta i glasati o pitanjima iz nadležnosti Sudskog savjeta do izmjena Ustava Crne Gore kojima će se ministar pravde isključiti iz članstva u Sudskom savjetu.

Pored toga, a uz napomenu da navedeni akti potpadaju i pod oblast borbe protiv korupcije, Vlada je 29. 05. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću s Izvještajem sa javne rasprave, čije izmjene će omogućiti efikasniju borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije kao jednog od glavnih problema sa kojima se Crna Gora susrijeće u svojim nastojanjima da postane punopravna članica Evropske unije. Imovinska korist oduzeta u skladu sa odredbama ovog Zakona postaje državna imovina, pa će se ista koristiti za poboljšanje uslova rada pravosudnih i drugih državnih organa i ostvarivanje prava u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Dosadašnja praksa pokazala je da postoje očigledni nedostaci u postojećem zakonskom rješenju, zbog čega su bile neophodne izmjene i dopune u cilju poboljšanja njegove primjene, te usklađivanja sa međunarodnim standardima. Nadalje, Vlada je 03. 06. 2024. godine utvrdila sljedeće zakone: Predlog Amandmana na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, kojim se u gorepomenutom Predlogu zakona dodaje stav kojim se omogućava da nadležni organ može državnom organu, odnosno organu državne uprave dati na korišćenje bez naknade privremeno oduzetu imovinu ako je to potrebno u cilju zaštite bezbjednosti ličnosti koja se štiti u skladu sa propisom kojim se određuju ličnosti, objekti i prostori koje obezbjeđuje policija; Predlog zakona o sprečavanju korupcije s Izvještajem sa javne rasprave, čiji je cilj unaprijeđenje rada Agencije za sprečavanje korupcije, uklanjanje nedostataka uočenih u dosadašnjoj praksi, kao i unaprijeđenje normativnih mehanizama u smislu obezbjeđenja adekvatnih preduslova za što efikasnije suzbijanje i prevenciju korupcije. Budući da je funkcionalan sistem za zaštitu lica koja prijavljuju nepravilnosti bitan segment u održavanju jakog demokratskog društva, Zakonom je propisano da su lica koja prijavljuju nepravilnosti zaštićena. Takođe, Zakonom je regulisan postupak podnošenja prijave zviždača, način postupanja po istoj, kao i postupak po zahtjevu za zaštitu zviždača; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, čijim izmjenama se pristupilo radi prevazilaženja problema koji su se pojavili u praktičnoj primjeni ovog propisa kao što su: rad Sudskog savjeta, sistem etičke i disciplinske odgovornosti sudija, izbor sudija i predsjednika sudova, izrada Plana slobodnih sudijskih mjesta te upućivanje

i premještanje sudija, kao i njihovo ocjenjivanje; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu, čijim izmjenama se pristupilo radi jačanja samostalnosti, odgovornosti i efikasnosti Državnog tužilaštva i Tužilačkog savjeta. Svrha izmjena ovog propisa jeste unapređenje zakonskih odredbi koje se odnose na izbor državnih tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava, njihovo upućivanje i raspoređivanje, ocjenjivanje i etičku i disciplinsku odgovornost, sastav i rad Tužilačkog savjeta, kao i usaglašavanje ovog zakona sa međunarodnim standardima i preporukama Venecijanske komisije i Evropske komisije; Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu, kojim se teže prevazići problemi koji su se pojavili u njegovoj praktičnoj primjeni zbog široko postavljene nadležnosti Specijalnog državnog tužilaštva. Cijeneći stvarne kadrovske kapacitete SDT-a i složenost predmeta koji su u njihovoj nadležnosti, usvojenom izmjenom se smanjuje nadležnost SDT-a na krivična djela korupcije na visokom nivou, koja su izvršili visoki javni funkcioneri. Na ovaj način se obezbjeđuje rasterećenje tužilaštva, ali i Specijalnog odjeljenja Višeg suda i Specijalnog policijskog odjeljenja od postupanja u koruptivnim krivičnim djelima koja objektivno ne predstavljaju najveću opasnost za društvo i državu; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, čijim izmjenama se pristupilo u cilju usaglašavanja sa izmjenama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu, kao i sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore; i Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o Centru za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu, iz razloga što je izmjenama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama i Zakona o Državnom tužilaštvu predviđeno skraćivanje trajanja inicijalne obuke za kandidate za sudije, odnosno kandidate za državne tužioce, pa je iz tog razloga izvršeno usaglašavanje Zakona o Centru za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu u dijelu odredaba kojim se uređuje trajanje inicijalne obuke i potrebnog radog iskustva za mentore koji sprovode inicijalnu obuku.

U oblasti **borbe protiv korupcije**, Vlada je 18. 04. 2024. godine usvojila Informaciju o aktivnostima na preseljenju Specijalnog državnog tužilaštva i Specijalnog policijskog odjeljenja, u kojoj su konstatovane dosadašnje aktivnosti s ciljem preseljenja i zaduženo Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine da, u saradnji s Upravom za državnu imovinu, preduzme dalje aktivnosti na izvođenju radova adaptacije stare zgrade Vlade za smještaj Specijalnog državnog tužilaštva i Specijalnog policijskog odjeljenja, kao i aktivnosti za preostale faze jake i slabe struje, termotehnike i protiv požarne zaštite, uz stručni nadzor, dok je Ministarstvo finansija zaduženo da, po potrebi i iskazanim troškovima, obezbijedi sredstva za realizaciju navedenih aktivnosti. Nadovezujući se na već navedene zakonske akte utvrđene s ciljem dobijanja IBAR-a u oblasti pravosuđa, s napomenom da se prema isti mogu navesti i u oblasti borbe protiv korupcije, Vlada je 17. 05. 2024. godine utvrdila i Predlog Zakona o lobiranju, kojim se uređuju uslovi i način obavljanja djelatnosti, pravila i druga pitanja od značaja za lobiranje. Razlog donošenja Zakona je usaglašavanje sa najboljim međunarodnim iskustvima i praksama u cilju propisivanja najboljih normativnih rješenja za sprečavanje nedozvoljenih uticaja u postupcima donošenja propisa i drugih opštih akata, ali i sprečavanja

potencijalne korupcije, podizanja transparentnosti rada institucija i efikasnog sprovođenja Zakona u praksi. Vlada je 4. 06. 2024. godine usvojila Strategiju za borbu protiv korupcije 2024-2028. godine, sa Akcionim planom za period 2024-2025. godina i Izveštajem o sprovedenoj javnoj raspravi, čiji se ciljevi odnose na unapređenje normativnog okvira, jačanje administrativnog i institucionalnog okvira, transparentnosti i slobodan pristup informacijama, nacionalnu i međunarodnu saradnju te komunikaciju sa javnošću u vezi sa prevencijom i sprečavanjem korupcije.

U oblasti **temeljnih prava**, Vlada je 04. 04. 2024. godine donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za prava lica sa invaliditetom, radi potrebe unapređenja međuresornog i multidisciplinarnog pristupa u promociji i prevenciji, kao i zaštiti prava lica sa invaliditetom. Savjet ima predsjednika, dva potpredsjednika i 17 članova među kojima se, pored predstavnika/ca državnih organa, nalazi i pet članova/ica Savjeta predstavnika/ca organizacija lica sa invaliditetom kojima rukovode lica sa invaliditetom, odnosno čiji su članovi/ice lica sa invaliditetom i/ili organizacije lica sa invaliditetom. Vlada je 24. 05. 2024. godine usvojila sedmi po redu Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period od 30. novembra 2023. do 10. aprila 2024. godine, koji sadrži dopune postojećih i nove slučajeve napada na novinare/ke, kao i izjašnjenja Komisije o komentarima/izveštajima državnih tužilaštava u odnosu na preporuke sadržane u III, IV, V i VI izvještaju Komisije i analizu u odnosu na novo uputstvo vrhovnog državnog tužioca svim državnim tužilaštvima za postupanje u slučajevima prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistva novinara i napada na imovinu medija.

Nadovezujući se na već navedene zakone u oblasti pravosuđa i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala u sklopu reformskih aktivnosti usmjerenih ka cilju dobijanja pozitivnog IBAR-a, u oblasti slobode izražavanja, Vlada je 24. 05. 2024. godine utvrdila: Predlog zakona o medijima, kojim se unapređuju odredbe koje se odnose na transparentnost vlasništva i transparentnost finansiranja medija iz javnih prihoda, državnu pomoć, Evidenciju medija, podrazumijevajući i obavezan upis svih medija, uvode se nove odredbe kojima se prvi put daje definicija novinara, dalje jačaju novinarski izvori i prava novinara, ali i jača nadzor nad ispunjavanjem zakonskih obaveza od strane medija. Među najvažnijim novinama, ističe se rješenje shodno kojem javni sektor ne može finansirati osnivača medija koji nije upisan u Evidenciju i koji nije objavio impresum i podatke o vlasničkoj strukturi u skladu sa ovim zakonom. Takođe, procenat finansiranja Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija iz tekućeg budžeta Crne Gore povećava se sa 0,09% na 0,20%, a uvrštene su i nove, dodatne teme od javnog interesa, među kojima su promocija borbe protiv govora mržnje, uznemiravanja putem interneta i širenja dezinformacija i promocija zaštite prava žena, promociju i unapređenje rodne ravnopravnosti i borbu protiv seksizma. Izričito se predviđa otkrivanje novinarskog izvora isključivo na osnovu odluke suda, a pored ostalog, omogućava se i pokretanje hitnog sudskog postupka za zabranu daljeg širenja medijskog sadržaja, ne samo na predlog

državnog tužioca, već i lica koje traži zaštitu prava taksativno navedenih u ovom zakonu; Predlog zakona o nacionalnom javnom emiteru – Javnom medijskom servisu Crne Gore, čiji glavni ciljevi uključuju dalje jačanje nezavisnosti Javnog medijskog servisa, eliminisanje bilo kakvog političkog uticaja, te krajnju depolitizaciju Javnog medijskog servisa, koji kao takav treba da služi isključivo javnom interesu i interesu građana/ki. Predlogom zakona izvršice se implementiranje preporuka iz godišnjih izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru, kao i preporuke Savjeta Evrope; i Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama, čiji ključni ciljevi podrazumjevaju garanciju nezavisnosti Agencije za elektronske medije kao regulatora, garanciju stabilnog, predvidivog i održivog finansiranja lokalnih javnih emitera, regulisanje audiovizuelnih medijskih usluga i usluga distribucije linearnih AVM usluga, nadzor nad poštovanjem standarda u oblasti AVM usluga, razgraničenje koregulacije i samoregulacije, kao i promociju medijske pismenosti. Zakonom su, između ostalog, definisana prava i obaveze pružalaca usluga platformi za dijeljenje video sadržaja, odnosno sistem regulacije i nadzora nad njihovim radom. S obzirom na to da je zaštita maloljetnika od sadržaja dostupnih kroz AVM usluge, koji mogu ugroziti njihov razvoj, jedna od ključnih nadležnosti Agencije, novim zakonom su unaprijeđena rješenja kojima se propisuju mjere zaštite u zavisnosti od prirode usluga i mogućnosti proaktivnog djelovanja korisnika usluga. Imajući u vidu potrebu unapređenja efikasnosti i transparentnosti postupka izbora, imenovanja i razrješenja članova Savjeta Agencije i savjeta javnih emitera, Zakonom su revidirana ili dopunjena postojeća rješenja kako bi se otklonili uočeni nedostaci ili nepreciznosti. Jedno od novih rješenja podrazumijeva i način finansiranja lokalnih javnih emitera čime se garantuje stabilno, održivo i nezavisno funkcionisanje lokalnih javnih emitera. Predlogom zakona doprinosi se i unapređenju nadležnosti Agencije na polju nadzora i spektra raspoloživih mjera koje se mogu izreći pružaocima AVM usluga u slučaju povrede ovog zakona.

Vlada je 27. 06. 2024. godine usvojila Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u Crnoj Gori 2024-2028, sa Akcionim planom za period 2024-2025, koja je kao ciljeve predvidjela: povećan nivo senzibilisanosti opšte populacije za potrebe i prava LGBTIQ populacije, zaokružen pravni okvir u oblasti zaštite LGBTIQ prava i njegova dosljedna primjena u praksi, povećan stepen izricanja djelotvornih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija u slučajevima diskriminacije, nasilja i drugih oblika napada na LGBTIQ osobe, napravljeni konkretni pomaci na polju afirmacije LGBTIQ prava i rodno inkuzivnog jezika unutar sistema javne uprave, unaprijeđen kvalitet i antidiskriminatorni karakter zdravstvene zaštite za LGBTIQ osobe, poboljšana dostupnost i kvalitet usluga socijalne zaštite za LGBTIQ osobe i unaprijeđen ambijent za zapošljavanje i rad LGBTIQ osoba.

U poglavlju 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, uvođenjem restriktivnih i drugih mjera, Crna Gora je nastavila s primjenom politike solidarnosti prema žrtvama rata u Ukrajini. Utvrđen je Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i

Evropske unije o operativnim aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori (FRONTEX), koji predstavlja okosnicu saradnje s Evropskom unijom, u okviru kojeg će Crnoj Gori biti pružena pomoć u oblasti upravljanja granicom i eventualnim kriznim situacijama. Na planu bilansa rezultata, procesuirano je više pripadnika kriminalnih grupa, razbijeno je više lanaca šverca droge, a procesuirani su i nekadašnji glavni specijalni tužilac, bivši visoki policijski funkcioner i poznati odbjegli crnogorski biznismen.

U oblasti **vizne politike**, Vlada je 13. 06. 2024. godine donijela Odluku o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Kraljevine Saudijske Arabije. Odlukom se državljanima Kraljevine Saudijske Arabije omogućuje da od 13. 06. do 31. 10. 2024. godine mogu ulaziti, prelaziti preko teritorije i boraviti u Crnoj Gori do 30 dana, sa važećom putnom ispravom, bez vize. Donošenje Odluke bazirano je na procjeni Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u kojoj je ocijenjeno da bi otvaranje tržišta Kraljevine Saudijske Arabije generisalo prihode od značaja za crnogorsku ekonomiju, naročito u sferi turizma.

Na planu primjene **međunarodnih restriktivnih mjera**, Vlada je 06. 06. 2024. godine donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini. Donošenjem predmetne odluke nastavljeno je usklađivanje crnogorske vanjske i bezbjednosne politike s važećim restriktivnim mjerama Evropske unije.

U oblasti **vanjskih granica**, Vlada je 13. 06. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Evropske unije o operativnim aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori. Ovim sporazumom postavlja se adekvatan okvir za saradnju s Evropskom unijom, u okviru kojeg će Crnoj Gori biti pružena pomoć u oblasti upravljanja granicom i eventualnim kriznim situacijama koje se odnose na pojačani priliv migranata sa Bliskog Istoka i konfliktnih područja.

U dijelu **sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma**, kada je u pitanju strateški okvir, Vlada je 24. 05. 2024. godine usvojila Akcioni plan za unapređenje djelotvornosti sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i tehničke usklađenosti za period 2024-2025. godine. Akcioni plan je izrađen u skladu sa preporukama MONEYVAL²-a, u cilju uklanjanja nedostataka utvrđenih u okviru Petog kruga evaluacije crnogorskog sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i postizanja većeg stepena usklađenosti s međunarodnim standardima. Prvi dio Akcionog plana obuhvata mjere za unapređenje tehničke usklađenosti, odnosno usklađenosti nacionalnog zakonodavnog okvira sa 40 Preporuka Radne grupe za finansijske mjere u borbi protiv pranja novca (*Financial Action Task Force - FATF*). Drugi dio Akcionog plana sadrži mjere

² *The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism - Komitet eksperata za evaluaciju mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma*

za unapređenje djelotvornosti sistema po 11 neposrednih ishoda predviđenih Metodologijom FATF-a. Na zakonodavnom planu, Vlada je 25. 06. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, u cilju unapređenja pravne tekovine u ovom domenu. Takođe, Vlada je 17. 05. 2024. godine donijela Odluku o dopuni Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za zaštitu i unapređenje javnog interesa u oblasti priređivanja igara na sreću, kojom se za člana navedenog tijela imenuje i predstavnik Centralne banke Crne Gore.

U oblasti **policijske saradnje**, Vlada je 10. 05. 2024. godine usvojila Informaciju o zaključivanju Protokola između Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, Direkcije policije o saradnji tokom turističke sezone i prihvatila tekst Protokola. U zajedničkom radu sa crnogorskim policijskim službenicima, policijski službenici Republike Srbije pomažu u ostvarivanju bolje komunikacije sa turistima i zajednički doprinose povoljnom bezbjednosnom ambijentu na crnogorskom primorju. Ovakva saradnja, koja se kontinuirano sprovodi od 2012, doprinosi da se razmjenom iskustava jača bezbjednosna zaštita i preventivno se djeluje na kriminalne aktivnosti međunarodnog karaktera za vrijeme turističke sezone.

Kada je u pitanju **bilans rezultata**, Specijalno državno tužilaštvo je, u saradnji sa Specijalnim policijskim odjeljenjem i drugim nadležnim resorima, nastavilo obračun s kriminalnim grupama. Naime, 04. 04. 2024. godine jedna osoba je uhapšena pod sumnjom da je počinila krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije i više krivičnih djela pranje novca u iznosu od najmanje 2,6 miliona eura za odbjeglog navodnog šefa kavačkog klana. Dodatno, 30. 04. 2024. podnijeta je optužnica protiv četiri navodna člana kavačkog klana, zbog sumnje da su ubili pripadnika svoje kriminalne organizacije te time počinili krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i teško ubistvo. Takođe, visokopozicionirani navodni pripadnik kavačkog klana protiv kojeg je podignuto više optužnica i protiv kojeg se vodi nekoliko krivičnih istraga zbog stvaranja kriminalne organizacije, uhapšen je 12. 04. 2024. godine. Kada su u pitanju djela u vezi sa drogom, 05. 04. 2024. godine podnijeta je optužnica protiv 13 lica pod sumnjom da su prenijeli 5.160,605 kg kokaina iz Južne Amerike u Evropu, radi prodaje, te da su novac stečen od prodaje droge prenosili iz Holandije u Crnu Goru, kako bi se prikrilo njegovo porijeklo u iznosu od 1.375.000 eura. Povodom ovih događaja, Specijalno tužilaštvo je već ranije podiglo optužnicu protiv 21 lica. Dodatno, 25. 04. 2024. godine podignuta je optužnica protiv šest crnogorskih državljana osumnjičenih za krijumčarenja oko 2,5 tona kokaina i 59 kg metamfetamina.

Po nalogu Specijalnog državnog tužilaštva, 14. 04. 2024. godine uhapšen je bivši visoki policijski funkcioner i nekadašnji glavni specijalni tužilac, zbog sumnje da je izvršeno djelo stvaranje kriminalne organizacije i zloupotrebu službenog položaja. Odbjegli crnogorski bizismen je 30. 04. 2024. godine izručen Crnoj Gori iz Velike Britanije, zbog sumnje da je

počinio krivična djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju putem podstrekavanja, stvaranje kriminalne organizacije i pranje novca.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 2 - Sloboda kretanja radnika**, Vlada je 11. 04. 2024. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnu Goru, za period 2021-2025, za 2023.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke**, Vlada je 11. 04. 2024. godine donijela Akcioni plan za 2024. godinu, za sprovođenje Strategije unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine i usvojila Izvještaj o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana za 2023. godinu. Usvajanjem predmetnih dokumenata doprinijeto je nastavku aktivnosti na ispunjavanju ciljeva u ove dvije oblasti.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, kada je u pitanju zakonodavni okvir, Skupština Crne Gore je 13. 05. 2024. godine donijela Zakon o izmjena i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima („Sl. list CG“, broj 48/24), što proističe kao obaveza po osnovu ispunjenja drugog završnog mjerila. U dijelu strateškog okvira, Vlada je 13. 06. 2024. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu, za sprovođenje Strategije intelektualne svojine za period 2023-2026 i donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026, za 2024. godinu.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 10 – Informatičko društvo i mediji**, Vlada je 10. 05. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti nakon čijeg usvajanja će se stvoriti preduslovi za dalje jačanje kapaciteta za sprovođenje politika informacione bezbjednosti, a što će dalje doprinijeti ispunjenju drugog završnog mjerila. Skupština je 07. 06. 2024. godine donijela Zakon o audiovizuelnim medijskim uslugama, Zakon o medijima i Zakon o nacionalnom javnom emiteru – Javnom medijskom servisu Crne Gore što predstavlja značajan korak ka ispunjenju dijela prvog mjerila za zatvaranje ovog poglavlja.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 13 – Ribarstvo**, Vlada je 20. 06. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi. Ovim Zakonom uređuje se način organizovanja proizvođača u ribarstvu i akvakulturi, tržišni standardi za proizvode ribarstva, informacije za potrošače proizvoda ribarstva i akvakulture i druga pitanja od značaja za ribarstvo i akvakulturu, što direktno doprinosi ispunjenju prvog završnog mjerila.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika**, Vlada je, u skladu sa planiranom dinamikom, 06. 06. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora koji se usklađuje sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođenom za članice Energetske zajednice. Utvrđivanje predmetnog Zakona je direktno vezano za ispunjavanje drugog završnog mjerila koje koje propisuje obavezu usklađivanja s pravnom tekovinom o unutrašnjem energetsom tržištu,

uključujući razdvajanje svih energetske subjekata u skladu s nekim od modela definisanih pravnom tekovinom EU. Takođe, Vlada je 13. 06. 2024. godine utvrdila Predlog zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima. Utvrđivanjem predmetnog zakona je napravljen veliki napredak (na donošenje zakona se čekalo od 2016. godine) kada je u pitanju ispunjenje prvog završnog mjerila kojim je predviđeno zakonodavno usklađivanje s pravnom tekovinom o obaveznim naftnim rezervama, uspostavi administrativnu strukturu za upravljanje naftnim rezervama i započne s uspostavljanjem rezervi u skladu s Akcionim planom. Takođe, kada je u pitanju podoblast nuklearna energija i zaštita od zračenja, Skupština je 17. 05. 2024. godine donijela Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj sigurnosti i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti („Sl. list CG”, broj 49/24) kojim se uređuju zaštita života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, uvoz, izvoz i tranzit izvora jonizujućih zračenja i nuklearnih materijala, prevoz radioaktivnih izvora i nuklearnih materijala, upravljanje radioaktivnim otpadom, kao i druga pitanja od značaja za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost (ovim zakonom se takođe ostvaruje napredak i u poglavljima 27 - Životna sredina i klimatske promjene i 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika).

U oblasti energetske efikasnosti donošenjem Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada („Sl. list CG“, broj 47/24) kao i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada („Sl. list CG“, broj 47/24) nastavljeno je usklađivanjem s pravnom tekovinom u ovoj oblasti a što direktno utiče na ispunjavanje obaveza iz trećeg završnog mjerila koje koje propisuje obavezu usklađivanja s pravnom tekovinom o energetske efikasnosti.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**, Vlada je 04. 04. 2024. godine donijela Odluku o formiranju Savjeta za prava lica sa invaliditetom. Akcioni plan Strategije za unapređenje zaštite i zdravlja na radu 2022–2027. za 2024. godinu sa Godišnjim izvještajem o sprovođenju Akcionog plana za unapređenje zaštite i zdravlja na radu za 2023. godinu usvojen je 24. 05. 2024. godine Vlada je 06. 06. 2024. usvojila Akcioni plan za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025. za 2024/2025. godinu. Vlada je 27. 06. 2024. godine usvojila Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godinu i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027. za 2024/2025. godinu.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 20 - Preduzetništvo i industrijska politika**, Vlada je 04. 04. 2024. godine usvojila Završni izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, koji je pripremljen u koordinaciji Ministarstva ekonomskog razvoja uz efikasnu i efektivnu saradnju sa svim resornim ministarstvima i institucijama javnog i privatnog sektora u okviru Koordinacionog tijela za izradu i implementaciju Industrijske

politike. Donošenje ovog Izvještaja je ujedno važno jer je paralelno sa tim tekla priprema nove Industrijske politike, kao krovnog dokumenta u dijelu ispunjenja jedinog završnog mjerila u poglavlju. U cilju kontinuiranog podsticanja ekonomskog rasta i unapređenja konkurentnosti nacionalne ekonomije, Vlada je 18. 04. 2024. godine donijela Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata**, u Kolašinu je 15 - 16. 04. 2024. godine organizovan II sastanak i obuka za članove PRG 22 na temu kohezionih fondova, uz podršku projekta tehničke podrške nipak kancelariji. Treći sastanak PRG je održan je 10. 05. 2024. godine kada je definisana dinamika pripreme odgovora na Usmjeravajuća pitanja EK, te imenovani koordinatori za svaku podoblast Akcionog plana za ispunjavanje zahtjeva kohezione politike EU. Tokom juna realizovane su aktivnosti na izradi prvog nacrtu Akcionog plana uz učešće članova radne grupe i ekspertsku podršku projekta tehničke podrške nipak kancelariji. Takođe, u susret održavanju 17. sastanka Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalnu politiku 18- 19. juna u Briselu pripremljen je prilog koji se odnosi na regionalnu politiku i odgovori na dodatna pitanja. Crnogorska delegacija je učestvovala na pomenutom sastanku u dijelu agende koji se odnosio na regionalnu politiku, te održala poseban sastanak sa predstavnicima DG REGIO u cilju upoznavanja sa aktuelnim i planiranim aktivnostima u okviru ovog Poglavlja. U izvještajnom periodu pripremljena je Mapa puta za ispunjavanje završnih mjerila u okviru ovog Poglavlja.

U okviru **poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, u cilju ispunjenja obaveza iz petog završnog mjerila Evropskoj komisiji je 09. 04. 2024. godine Osamnaesti tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera za zaštitu Ulcinjske solane januar – mart 2023. U cilju ispunjenja obaveza iz trećeg završnog mjerila, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je raspisalo 28. 05. 2024. godine Javni poziv za učešće u javnoj raspravi o Nacrtu državnog plana upravljanja otpadom za period 2024 - 2028. i Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Državni plan upravljanja otpadom za period od 2024 – 2028. Okrugli sto je organizovan u multimedijalnoj sali Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 10. 06. 2024. godine.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Vlada je usvojila Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na vojnu podršku Islamske Republike Iran ruskoj agresiji na Ukrajinu („Sl. list CG”, broj 33/24), Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine („Sl. list CG”, broj 52/24) i Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini („Sl. list CG”, broj 61/24), čime se Crna Gora u potpunosti pravno usaglasila sa 13. paketom sankcija prema Ruskoj Federaciji.

2.2. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

<p>3. april – Održan sedmi Forum „Pitaj Ministra!“</p>	<p>Povodom obilježavanja 4. aprila, Dana studenata, Ministarstvo evropskih poslova je organizovalo forum „Pitaj ministra“.</p> <p>Ministari prosvjete, nauke i inovacija; unutrašnjih poslova i energetike i rudarstva, Anđela Jakšić- Stojanović, Danilo Šaranović i Saša Mujović razgovarali su sa oko 70 studenata svih univerziteta u Crnoj Gori o temama od značaja za njihovo obrazovanje i profesionalno usavršavanje, kao i o aktuelnoj političkoj, ekonomskoj i ukupnoj situaciji u Crnoj Gori, te ulozi studenata u izgradnji crnogorskog društva na putu prema punopravnom članstvu u EU.</p> <p>Otvarajući Forum, ministarka evropskih poslova Maida Gorčević je čestitala studentima predstojeći praznik i istakla da na putu ka EU, Vlada računa na studente, kao snagu društva sa kojom će dijeliti odgovornost, ali i otkrivati nove horizonte.</p> <p>Studenti su izrazili zadovoljstvo prilikom da sa ministrima razmijene mišljenja na različite teme, postavljaju pitanja i daju predloge u pravcu unapređenja stanja u više oblasti. Izrazili su spremnost da, zajedno sa Vladom, kroz nastavak konstruktivnog dijaloga i saradnje, rade na unapređenju svih segmenata društva.</p>
<p>10. aprila – Ministarstvo evropskih poslova i lokalni javni emiteri potpisali Memorandum o saradnji</p>	<p>Ministarstvo evropskih poslova potpisalo je Memorandum o saradnji sa lokalnim javnim emiterima koji ima za cilj bolju informisanost građana o procesu evropske integracije na lokalnom nivou. Kroz potpisivanje Memoranduma o saradnji Ministarstvo želi da institucionalizuje saradnju sa medijima i da pruži doprinos edukaciji i unapređenju znanja novinara/ki o procesu pristupanja Crne Gore EU.</p> <p>Otvarajući događaj, glavni pregovarač Predrag Zenović je istakao da je uloga novinara od presudnog značaja u pojašnjenju procesa evropske integracije građanima, te da bliskost lokalnih javnih emitera sa zajednicom daje moć da na najdirektniji način osiguraju da svaki građanin dobije pravovremene, tačne i razumljive informacije, koje su neophodne da bi se formiralo informisano i angažovano društvo.</p> <p>Generalni direktor Direktorata za medije u Ministarstvu kulture i medija Neđeljko Rudović je kazao da lokalni javni emiteri predstavljaju veliki potencijal za razvoj demokratskih procesa u svojim zajednicama, jer mogu doprinijeti većoj otvorenosti rada lokalnih vlasti, informirati građane, te ih podstaći da govore o problemima, učestvuju u političkim procesima na lokalnom nivou.</p>

<p>22. aprila –</p> <p>Organizovan Evropski dan u Petnjici i Beranama</p>	<p>Ministarka evropskih poslova Maida Gorčević sa saradnicima je, u okviru projekta „Evropski dan u tvom gradu“, posjetila Petnjicu i Berane.</p> <p>Ministarka je imala sastanke sa predsjednicima opština, Samirom Agovićem i Vukom Todorovićem i njihovim saradnicima, posjetila projekte koji su finansirani EU sredstvima i</p> <p>U Petnjici je, zajedno sa predsjednikom Opštine Agovićem, obišla prekogranični projekat „Mladi Crne Gore i Albanije u zasadima malina“, Centar za kulturu, kao i Zbirku bihorski ćilim koja je zaštićena kao nematerijalno kulturno dobro Crne Gore.</p> <p>U Beranama je obišla postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda koje je finansirano iz sredstava EU i posjetila Osnovnu školu „Vuk Karadžić“, gdje je sa učenicima razgovarala o važnosti očuvanja životne sredine, i zajedno sa predsjednikom Opštine Vukom Todorovićem i direktoricom škole Milkom Boričić posadila sadnice jasena u dvorištu škole.</p> <p>„Iako ulazimo u završnu fazu pregovaračkog procesa, pred nama je još dosta posla na sprovođenju zahtjevnih reformi. Ministarstvo evropskih poslova će biti podrška opštinama, a posebno malim koje nemaju dovoljno razvijene kapacitete. Bićemo glas cijele Crne Gore, svih opština i građana na putu ka EU“, poručila je ministarka Gorčević.</p>
<p>9 -17. maja –</p> <p>Crna Gora obilježila Dan Evrope „Evropskim đirom“</p>	<p>Crna Gora je ove godine obilježila Dan Evrope kroz seriju raznovrsnih događaja u nekoliko opština, a u sklopu EU4ME programa, pod sloganom “Evropski đir” reflektujući svoje težnje ka evropskoj integraciji i usvajanju zajedničkih evropskih vrijednosti.</p> <p>Naziv “Evropski đir” simbolizuje dinamiku i energiju sa kojom Crna Gora pristupa procesu evropskih integracija, te naglašava važnost pokreta, napretka i zajedništva. Pod tim simboličnim sloganom je kroz seriju raznovrsnih događaja u nekoliko crnogorskih opština – Bar, Nikšić, Mojkovac, Berane, Žabljak, Petnjica i Pljevlja tokom maja mjeseca obilježen Dan Evrope, sve sa ciljem jačanja evropskog duha i identiteta i proslave evropske budućnosti Crne Gore.</p>
<p>10. maja –</p> <p>Državni sekretar MEP-a Bojan Božović u Kolašinu govorio na debati: „Evropska unija u očima mladih“</p>	<p>Događaj je u Kolašinu organizovala NVO Multimedijal Montenegro, u slopu obilježavanja Dana Evrope, a uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori i Ministarstva evropskih poslova.</p> <p>„Mladi ljudi su izuzetno bitni za proces evropske integracije. U Crnoj Gori nam nedostaje znanja o EU i pregovaračkom procesu i bitno je da svi, svakog dana aktivno učimo i znamo što više o značaju ulaska naše</p>

	<p>države u EU“, poručio je državni sekretar u Ministarstvu evropskih poslova Bojan Božović.</p> <p>Na panelu su, osim Božovića, govorili zamjenik šefice delegacije EU u Crnoj Gori Rikardo Seri i zamjenik ambasadora Njemačke u Crnoj Gori, Ralf Rojš. Učestvovao i predsjednik Opštine Kolašin Petko Bakić, kao i mladi ljudi iz Kolašina, Bijelog Polja, Mojkovca i Berana koji su sa panelistima razmijenili mišljenje u vezi sa ulogom mladih u procesu pristupanja EU.</p> <p>Nakon panela, na gradskom trgu je organizovana izložba fotografija na otvorenom, promotivni informativni pultovi i nagradna igra „Evropa na dlanu“.</p>
<p>11. maja – Ministarstvo evropskih poslova učestvovalo u obilježavanju Dana Evrope u Podgorici</p>	<p>Ministarka Gorčević i službenici Ministarstva evropskih poslova učestvovali su na centralnoj manifestaciji povodom proslave Dana Evrope održanoj pored spomenika Svetom Petru Cetinjskom na Univerzitetском trgu.</p> <p>Ministarstvo je imalo svoj štanda na tradicionalnom EU Sajmu na kojem su ambasade predstavile kulturu i istoriju zemalja EU, kao i programe i projekte koje EU realizuje u Crnoj Gori.</p> <p>Tokom centralne manifestacije zvanično je otvoren Cvjetni tepih.</p> <p>Ministarka Gorčević je istakla da je ponosna na činjenicu da većina građana podržava ideju da Crna Gora postane sljedeća članica Evropske unije.</p> <p>„Naša snaga leži u našoj raznolikosti i sposobnosti da se udružimo kako bi rješavali izazove koje nam donosi budućnost. Znamo da proces evropskih integracija pripada svima nama i da svi možemo njemu doprinijeti. Zato Dan Evrope slavimo širom Crne Gore. Danas u Podgorici, kroz evropski đir, možemo zajedno sa građanima na najbolji način slaviti evropske vrijednosti. Neka ovaj Dan Evrope bude podsjetnik na našu zajedničku odgovornost prema prosperitetu, sigurnosti i stabilnosti cijelog kontinenta. Posebna zahvalnost ambasadorci Popi što ste nam nam put ka Evropi popločali cvijećem. Obećavamo da ćemo gajiti evropske vrijednosti i da će Crna Gora postati 28 članica 2028. godine“ kazala je Gorčević.</p>
<p>23. maja – Objavljen dvadesetsedmi broj Biltena o evropskoj integraciji Crne Gore</p>	<p>Dvadesetsedmi broj Biltena o evropskoj integraciji predstavlja najvažnije događaje i aktivnosti u procesu pristupanja EU tokom prvog kvartala 2024. godine.</p>
<p>7. juna – Organizovan događaj „Izborna noć povodom</p>	<p>Na događaju, koji su organizovali Delegacija Evropske unije i Ministarstvo evropskih poslova, uz podršku projekta EU4ME, ambasadorka EU Kristina Oana Popa je istakla</p>

<p>izbora za Evropski parlament“</p>	<p>da Evropski izbori predstavljaju jedan od najznačajnijih demokratskih događaja u svijetu i jedini su multinacionalni direktni izbore na svijetu. Istakla je da ovi izboru osnažuju građane/ke, jačaju legitimitet EU i učvršćuju ujedinjenost u različitosti.</p> <p>O predanom radu administracije govorila je i ministarka evropskih poslova Maida Gorčević i istakla da će usvajanje zakona potrebnih za IBAR, koje bi danas trebalo da bude okončano u Skupštini Crne Gore, pokazati da se naša država ne zalaže samo deklarativno, nego suštinski za evropske integracije.</p> <p>Na događaju je organizovan i panel na kojem su glavni pregovarač Crne Gore sa EU Predrag Zenović, docentkinja na Univerzitetu Donja Gorica Nikoleta Đukanović i dugogodišnji dopisnik Jutarnjeg lista iz Brisela Augustin Palokaj razgovarali o uticaju izbora za EP na Crnu Goru.</p>
<p>16. juna – Uručene nagrade pobjednicima video konkursa #MojGrad na putu ka EU</p>	<p>Glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom Predrag Zenović uručio je nagrade pobjednicima i pobjednicama video konkursa #MojGrad na putu ka EU, koji je Ministarstvo evropskih poslova organizovalo za učenike/ce osnovnih škola u maju povodom Dana Evrope. Konkurs je organizovan uz finansijsku podršku Evropske unije kroz projekat EU4ME, a u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija.</p> <p>Prvo mjesto osvojili su Filip Bigović, učenik 7. razreda OŠ “Njegoš” sa Cetinja i Edin Bećirović, učenik 7. razreda OŠ „Nedakusi” iz Bijelog Polja. Petra Bogdanović učenica 7. razreda OŠ “Njegoš” iz Kotora osvojila je drugu nagradu, a Andrija Deretić, učenik 8. razreda OŠ „Milorad Musa Burzan“ iz Podgorice treće mjesto. Grupa učenica 8. razreda OŠ „Mahmut Lekić” iz Tuzi, Drinčić Helena, Dedvukaj Iva, Niković Najla i Krnić Bisera, osvojile su specijalnu nagradu za timski trud.</p>
<p>21. juna – Uručene nagrade pobjednicama najboljih novinarskih priča o evropskoj integraciji Crne Gore</p>	<p>U susret Danu Evrope, Ministarstvo evropskih poslova raspisalo je svoj tradicionalni konkurs za najbolje priče o evropskoj integraciji Crne Gore, uz finansijsku podršku Evropske unije kroz projekat EU4ME.</p> <p>Ministarka evropskih poslova Maida Gorčević uručila je nagrade pobjednicima konkursa za najbolje novinarske priče o evropskoj integraciji Crne Gore. Prvo mjesto osvojila je novinarka Radio Televizije Nikšić Maja Lalatović, sa pričom o postrojenju za preradu nus proizvoda životinjskog porijekla, čiju izgradnju će finansirati EU. Drugo mjesto pripalo je novinarki TV Prva Ivani Boljević, koja je napravila priču o podršci EU poljoprivrednim proizvođačima. Treću nagradu osvojila je</p>

	<p>novinarka TV Vijesti Alisa Hajdarpašić, koja je uradila priču o podršci EU u rješavanju problema zagađenog vazduha u Pljevljima kroz programe za podsticaj energetske efikasnosti.</p>
<p>8 – 26. juna - Ministarstvo evropskih poslova realizovalo online kampanju „IBAR – ključ ka članstvu u EU“</p>	<p>Cilj kampanje je bio edukovati građane o značaju IBAR-a i njegovog dobijanja, kao i povećati svijest među građanima .o važnosti reformi u poglavljima 23 (Pravosuđe i temeljna prava) i 24 (Pravda, sloboda i bezbjednost). Takođe, kroz kampanju je rađeno na motivisanju građana da podrže reforme i prate napredak Crne Gore ka članstvu u EU.</p> <p>U kampanji su učestvovali ministarka evropskih poslova Maida Gorčević, ministar vanjskih poslova Filip Ivanović, ministar unutrašnjih poslova Danilo Šaranović, ministarka kulture i medija Tamara Vujović, ambasadorica Delegacije EU u Crnoj Gori Oana Kristina Popa, glavni pregovarač Predrag Zenović, državni sekretar u MEPu Bojan Božović, državna sekretarka u Ministarstvu unutrašnjih poslova Jovana Mijović, šef Misije Crne Gore pri EU Petar Marković, docentkinja na Univerzitetu Donja Gorica Nikoleta Đukanović, dopisnik RTCG u Briselu Ivan Mijanović, izvršna direktorica DOO Prezla Tamara Stanić, studentica FPN Tatjana Minić, kao i građani/ke Crne Gore.</p>

2.3. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

U izvještajnom periodu, Odbor za evropske integracije je održao jednu sjednicu, a predsjednik i članovi Odbora imali su niz sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou parlamentarne diplomatije.

Izvještajni period obilježilo je predsjedavanje Odbora za evropske integracije Devetnaestom sastanku parlamentarnih odbora za evropske integracije/poslove zemalja obuhvaćenih Procesom stabilizacije i pridruživanja jugoistočne Evrope (COSAP), koji je održan 13. maja 2024. godine u Skupštini Crne Gore. Na sastanku su razmijenjena mišljenja i stavovi na dvije teme: *Nova perspektiva Evropske unije: Uticaj geopolitičkih okolnosti na politiku proširenja* i *Regionalna saradnja i povezivanje*. U okviru prvog panela, parlamentarci su istakli značaj očuvanja regionalne saradnje i stabilnosti u regionu, uz konstataciju da je politika proširenja zajednički interes i Evropske unije i država-aspiranata za članstvo, dok su tokom druge sesije učesnici istakli značaj oživljavanja procesa evropske integracije Zapadnog Balkana, uz ocjenu da bi uspjeh neke od država regiona na putu integracije u EU snažno uticao i na susjedne zemlje. Jedna od poruka sesije ticala se i mogućnosti uspostavljanja saradnje odbora za evropske integracije/poslove članica COSAP-a u okviru parlamentarne dimenzije Berlinskog procesa.

U okviru nadzora procesa evropskih integracija, članovi Odbora su na šestoj sjednici Odbora 5. aprila 2024. godine, održali konsultativno saslušanje **Maide Gorčević**, ministarke evropskih poslova, **Andreja Milovića**, ministra pravde, **Danila Šaranovića**, ministra unutrašnjih poslova i **Predraga Zenovića**, glavnog pregovarača za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji na temu: „*Procjena ispunjenosti privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24*“.

U oblasti parlamentarne diplomatije, članovi Odbora za evropske integracije, na čelu sa predsjednikom Ivanom Vukovićem, održali su bilateralne sastanke sa **Miroslavom Lajčakom**, specijalnim izaslanikom EU za Zapadni Balkan, u okviru njegove oproštajne posjete Crnoj Gori, i sa delegacijom Vrhovne rade Ukrajine (Верховна Рада України), predvođenom predsjednicom Odbora za evropske integracije ukrajinskog parlamenta **Ivanom Klimpuš-Cincadze**.

Povodom 9. maja, Dana Evrope, članovi Odbora za evropske integracije održali su sastanak sa ambasadorima država članica EU u Crnoj Gori na temu aktuelnog stanja u pregovorima Crne Gore sa EU, sa fokusom na ispunjavanje privremenih mjerila u ključnim pregovaračkim poglavljima. Na sastanku sa uvaženim predstavnicima diplomatskog kora, razmijenjena su mišljenja u vezi sa aktuelnom fazom procesa pristupanja Crne Gore u EU i ukazali na značaj članstva Crne Gore u Evropskoj uniji.

Delegacija Odbora za evropske integracije u sastavu: **Ivan Vuković**, predsjednik Odbora i članovi **Jovan Subotić**, **Simonida Kordić** i **Adrijan Vuksanović**, boravila je u u periodu od 23. do 25. maja 2024. godine u posjeti Rumuniji na poziv **Vasila Dinkua**, predsjednika Odbora za evropske poslove rumunskog Senata. Delegacija Odbora održala je niz sastanaka sa predstavnicima zakonodavne i izvršne vlasti Rumunije. Na sastancima je razgovarano o značaju procesa proširenja EU u svjetlu geopolitičkih prilika kreiranih nakon početka ruske agresije na Ukrajinu, kao i o iskustvima i tehničkoj pomoći koju bi Rumunija mogla ponuditi Crnoj Gori u cilju optimalnog korišćenja pretpristupnih evropskih fondova.

Delegacija Odbora za evropske integracije u sastavu: predsjednik **Ivan Vuković** i članovi **Jevrosima Pejović** i **Miloš Pižurica**, boravili su u periodu od 26. do 28. maja u posjeti Bratislavi, na poziv predsjednika Odbora za evropske poslove slovačke Narodne rade Jana Ferenčaka. U toku posjete, članovi skupštinskog Odbora za evropske integracije održali su sastanke sa članovima Odbora za evropske poslove slovačkog parlamenta, kao i sa državnim sekretarom Ministarstva vanjskih i evropskih poslova Vlade Republike Slovenije. Na sastancima je ragovarano o značaju procesa pristupanja i politike proširenja, kao i o uticaju geopolitičkih okolnosti i predstojećih izbora za Evropski parlament na dalje funkcionisanje Unije. Naglašena je važnost održavanja entuzijazma za proces pristupanja Uniji na Zapadnom Balkanu, u periodu iščekivanja nove Evropske komisije, posebno sa aspekta unutrašnjih reformi o funkcionisanju Unije, koje se očekuju nakon evropskih izbora.

Predsjednik Odbora za evropske integracije **Ivan Vuković**, zamjenik predsjednika Odbora **Jovan Subotić** i članica **Jevrosima Pejović**, održali su 11. aprila 2024. godine,

sastanak sa predstavnicama *Njemačkog društva za međunarodnu saradnju* (GIZ) na temu kontinuirane podrške koju ova organizacija pruža Skupštini, prvenstveno na nivou Parlamentarne mreže sekretarijata odbora za evropske integracije parlamenata Zapadnog Balkana (PARLMreže).

U sklopu promocije i jačanja vidljivosti procesa integracije Crne Gore u EU, predsjednik Odbora za evropske integracije **Ivan Vuković** i zamjenik predsjednika Odbora **Jovan Subotić** učestvovali su kao uvodničari u okviru edukativnog programa „*Simulacija rada Evropske unije*“, koja je organizovana povodom 9. maja, Dana Evrope u Skupštini Crne Gore. Učenici sedam srednjih škola, učestvovali su u simulaciji rada Konferencije odbora za evropske poslove parlamenata Evropske unije (COSAC), koji je organizovan od strane Edukativnog centra i sekretarijata Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore.

3. Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Vlada je 20. 06. 2024. donijela **Odluku o obrazovanju strukture za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju („Sl. list CG”, broj 69/24)**. Odlukom je obnovljen sastav grupa i podgrupa koj predstavljaju ključna koordinaciona tijela zadužena za oblasti svrstane u sedam sektorskih pododbora koja obuhvataju srodna pregovaračka poglavlja pravne tekovine EU. Odlukom je ojačan sastav Posebne grupe za reformu javne uprave i dodatno precizirani zadaci s ciljem unapređenije koordinacije ispunjenja operativnih zaključaka kako sa sektorskih pododbora tako i Posebne grupe za reformu javne uprave.

Osamnaesti sastanak **Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog društva Evropske unije i Crne Gore (ZKO)**, održan je 16. 04. 2024. godine u Podgorici. U uvodnom dijelu sastanka govorio je i glavni pregovarač Predrag Zenović. Sastanak je bio prilika da se razmotri trenutno stanje u pregovorima, te je na osnovu istog ocijenjeno da je u ovom trenutku za Crnu Goru ključno dobijanje pozitivnog Izvještaja o ocjeni ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR) za vladavinu prava u toku juna. S tim u vezi poslata je snažna poruka svim relevantnim subjektima da u okviru svojih nadležnosti ulože napore dobijanje u cilju ostvarivanja ovog značajnog koraka na putu ka EU, koji će ujedno predstavljati i tačku od koje će započeti zatvaranje preostalih pregovaračkih poglavlja.

Sedamnaesti sastanak **Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze** između Crne Gore i Evropske komisije održan, u hibridnom formatu, 11. 06. 2024. godine u Podgorici. Sastanak otvorili državni sekretar Bojan Božović i v.d. generalne direktorice u Ministarstvu ekonomskog razvoja, Ivona Savićević, kao i zamjenica šefa Jedinice za Crnu Goru i Srbiju u Generalnom direktoratu EK za susjedsku politiku i politiku proširenja, Sindi van der Bogert. U okviru Pododbora je bilo riječi o poglavljima 1 - Sloboda kretanja robe, 16 - Porezi, 20 - Preduzetništvo i industrijska politika, 29 - Carinska unija i 30 - Vanjski odnosi. Konstatovan je snažan fokus Crne Gore u proteklih šest mjeseci na sprovođenju

reformi u pravcu dobijanja Izvještaja o procjeni ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR) o poglavljima 23 i 24 o vladavini prava, te da ova prekretnica otvara put za privremeno zatvaranje drugih poglavlja pregovora o pristupanju. S tim u vezi, fokus na preduzetničku i industrijsku politiku će morati da se intenzivira da bi se došlo do faze da bi poglavlje 20 - Preduzetništvo i industrijska politika moglo biti privremeno zatvoreno. U dijelu trgovine, EU strana je pozdravila kontinuirano usklađivanje Crne Gore sa trgovinskim pravilima EU i trgovinskim pozicijama. U oblasti carina i oporezivanja razgovarano je o načinima da se obezbijedi interkonekcija Crne Gore sa IT sistemima EU. Evropska komisija je istakla mogućnosti u okviru novog Plana rasta za Zapadni Balkan, uključujući Reformsku agendu, za podršku reformama Crne Gore i procesu pridruživanja.

Četrnaesti sastanak **Pododbor za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku** između Crne Gore i Evropske komisije održan je 12. 06. 2024. godine u Podgorici. EK je, u dijelu obrazovanja i kulture, ukazala na značaj infrastrukturnih ulaganja u narednom periodu u cilju poboljšanja kvaliteta obrazovanja i pozdravila rad na izradi sveobuhvatne Strategije razvoja obrazovanja 2025-2035. U dijelu socijalne politike i zapošljavanja, naglašen je značaj inkluzivnog pristupa, dobre međusektorske saradnje i socijalnog dijaloga. EK je pozdravila fokus Crne Gore na završnim mjerilima i pripremu akcionih planova za ispunjavanje mjerila za zatvaranje mjerila u poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje i 2 - Sloboda kretanja radnika. U kontekstu poglavlja 10 - Informatičko društvo i mediji, naglašen je značaj usvajanja seta medijskih zakona i imenovanja članova Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, čime su ispunjene preporuke EK iz Izvještaja o Crnoj Gori. Crna Gora, je prema ocjeni EK, zauzela poziciju predvodnice u regionu u oblasti nauke i istraživanja.

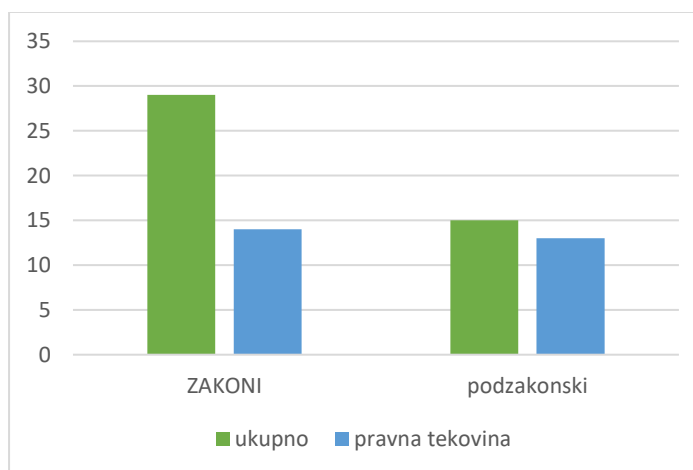
Sedamnaesti sastanak **Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalnu politiku** između Crne Gore i Evropske komisije održan je 18 – 19. juna 2024. u Briselu. Sastanak je sa crnogorske strane otvorio glavni pregovarač Predrag Zenović, dok se u ime Evropske komisije obratila zamjenica šefa Jedinice za Crnu Goru i Srbiju u Generalnoj direkciji za susjedsku politiku i politiku proširenja, Sindi van den Bogert. Tokom sastanaka razmatran je napredak u pregovaračkim poglavljima 14 - Saobraćajna politika, 15 - Energetika, 21 - Trans-evropske mreže, 22 - Regionalna politika i 27 - Životna sredina i klimatske promjene. Na sastanku je naglašena neophodnost hitnog jačanja administrativnih kapaciteta gotovo u svim pregovaračkim poglavljima kako bi se stvorili uslovi za adekvatnu primjenu i sprovođenje zakonodavstva usklađenog sa EU standardima. Pozdravljen je napredak koji je postignut u zakonodavnom dijelu kada je u pitanju životna sredina i konstatovano je da fokus mora biti dalje usmjeren i ka implementaciji. Ukazano je da aktivnosti moraju biti intenzivirane kada je u pitanju ispunjavanje završnih mjerila u oblasti saobraćaja, imajući u vidu da je prepoznat skroman napredak u tom dijelu u prethodnom periodu. S tim u vezi podvučena je važnost donošenja ključnih strateških dokumenta poput ažurirane Strategije razvoja saobraćaja 2019-2035. u skladu sa Strategijom za održivu i pametnu

mobilnost za Zapadni Balkan, Strategije za bezbjednost saobraćaja kao i krovnih zakona u oblasti željeznice koji se godinama prolongiraju (Zakon o željeznici i Zakon o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju). Dodatno, u oblasti energetike, konstatovano je, da je u prethodnim godinama napredak u ispunjavanju završnih mjerila bio spor do umjeren. Podvučeno je da je bez daljeg odlaganja potrebno donijeti Nacionalni energetska i klimatski plan i donijeti odluke usmjerene na zamijenu braon energije zelenom uz pravovremeno planiranje pravedne tranzicije. U oblasti regionalne politike, ukazano je da je projektno planiranje od velike važnosti te da je neophodno angažovati stručni kadar u cilju pravovremene implementacije projekata.

Petnaesti sastanak **Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju** između Crne Gore i Evropske komisije održan je 20. 06. 2024. godine u Briselu, kada je razmatran napredak u pregovaračkim poglavljima 3 - Pravo osnivanja i sloboda pružanja usluga, 4 - Sloboda kretanja kapitala, 5 - Javne nabavke, 6 - Privredno pravo, 7 - Pravo intelektualne svojine, 8 - Konkurencija, 9 - Finansijske usluge i 28 - Zaštita potrošača i zdravlja. Sastanku je prisustvovao glavni pregovarač Predrag Zenović. Evropska komisija je konstatovala da su pregovori o pristupanju zasnovani na zaslugama i da je Crna Gora uložila mnogo napora na tehničkom i političkom nivou da dođe do ovog značajnog trenutka, te da je važno da Crna Gora ostane politički fokusirana. Naglasili su da je ambicija dobrodošla i važna, ali i da su neka poglavlja prilično kompleksna da bi se zatvorila u kratkom vremenskom periodu, te da će postojeći vremenski okvir usklađivanja sa pravnom tekovinom EU u različitim poglavljima morati da se ažurira kako bi odgovarali planovima za zatvaranje poglavlja. Poručili su da Crna Gora može da bude primjer regionu kada je u pitanju ubrzanje EU reformi i hvatanje prilika za skorije pristupanje EU. Naglasak je stavljen na potrebu napretka u oblasti državne pomoći i konkurencije, posebno na slučajevima u okviru završnog mjerila u tom poglavlju i na odgovarajućoj primjeni pravila javnih nabavki za dobro funkcionisanje unutrašnjeg tržišta i stvaranje jednakih uslova za poslovanje.

4. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

Tokom drugog kvartala 2024. godine, Ministarstvo evropskih poslova dalo je mišljenje na 44 predloga propisa, od čega je 29 zakona i 15 podzakonskih akata.

U tabeli ispod dat je pregled svih predloga akata koji sadrže pravnu tekovinu, a na koje su data mišljenja tokom navedenog izvještajnog perioda.

APRIL		
1.	Predlog zakona o potvrđivanju akata Svjetskog poštanskog saveza	MER
2.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane odredbe o inspekcijskom nadzoru	MJU
3.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru	MJU
4.	Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti	MJU
5.	Predlog zakona o šumama	MPŠV
6.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći	MPA
7.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini	MERT
8.	Predlog uredbe o dopunama Uredbe o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu	MERT
9.	Predlog odluke o izmjenama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine	MUP
10.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Republike Jermenije	MVP
11.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Republike Kazahstan	MVP
12.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Arapske Republike Egipat	MVP
13.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za imaoce važećih stranih putnih isprava sa dozvolom boravka u Ujedinjenim Arapskim Emiratima	MVP
14.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Kraljevine Saudijske Arabije	MVP
15.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	MVP
MAJ		
16.	Predlog zakona o medijima	MKM
17.	Predlog zakona o nacionalnom javnom emiteru – Javnom medijskom servisu Crne Gore	MKM
18.	Predlog zakona o audiovizuelnim uslugama	MKM
19.	Predlog zakona o lobiranju	MPA
20.	Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakonika o krivičnom postupku	MPA
21.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću	MPA

22.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama	MPA
23.	Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o sudovima	MPA
24.	Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	MPA
25.	Predlog zakona o sprečavanju korupcije	MPA
26.	Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Specijalnom državnom tužilaštvu	MPA
27.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu	MPA
28.	Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima	MUP
29.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini	MVP
30.	Predlog odluke o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije povodom situacije u Ukrajini	MVP
31.	Predlog odluke o utvrđivanju osnovne i doplatne liste lijekova	MZD
JUN		
32.	Predlog zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima	MEiR
33.	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	MEiR
34.	Predlog zakona o otpisu kamate na dospjele poreske obaveze	MIF
35.	Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	MIF
36.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	MIF
37.	Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	MIF
38.	Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Francuske o saradnji u domenu odbrane	MOD
39.	Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi	MPŠV
40.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma	MUP
41.	Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije zbog teških kršenja i povreda ljudskih prava	MVP
42.	Predlog odluke o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Burundiju	MVP
43.	Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Kraljevine Saudijske Arabije	MVP
44.	Predlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju osnovne i doplatne liste lijekova	MZD

Od ukupnog broja datih mišljenja u **drugom kvartalu** 2024. godine, **27** akata sadrži pravnu tekovinu EU, od čega **14** zakona i **13** podzakonskih akata:

1. Predlog zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima	MEiR
2. Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	MEiR
3. Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	MIF
4. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	MIF
5. Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	MIF
6. Predlog zakona o informacionoj bezbjednosti	MJU
7. Predlog zakona o medijima	MKM
8. Predlog zakona o nacionalnom javnom emiteru – Javnom medijskom servisu Crne Gore	MKM
9. Predlog zakona o audiovizuelnim uslugama	MKM
10. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću	MPA
11. Predlog zakona o sprečavanju korupcije	MPA
12. Predlog zakona o šumama	MPSV
13. Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi	MPŠV
14. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma	MUP
15. Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu	MERT
16. Predlog odluke o izmjenama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine	MUP
17. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Republike Jermenije	MVP
18. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Republike Kazahstan	MVP
19. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Arapske Republike Egipat	MVP

<i>20. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za imaoce važećih stranih putnih isprava sa dozvolom boravka u Ujedinjenim Arapskim Emiratima</i>	MVP
<i>21. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Kraljevine Saudijske Arabije</i>	MVP
<i>22. Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine</i>	MVP
<i>23. Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini</i>	MVP
<i>24. Predlog odluke o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije povodom situacije u Ukrajini</i>	MVP
<i>25. Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije zbog teških kršenja i povreda ljudskih prava</i>	MVP
<i>26. Predlog odluke o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Burundiju</i>	MVP
<i>27. Predlog odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane Kraljevine Saudijske Arabije</i>	MVP

5. Instrument pretpristupne podrške – IPA

5.1. IPA II (2014–2020)

Imajući u vidu potrebe za finansiranjem reformi u okviru procesa pristupanja EU, tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je sa sprovođenjem projekata u okviru IPA II perspektive, odnosno akcija u okviru programa IPA 2016, IPA 2017, IPA 2018 i IPA 2020.

Kada je izvještavanje u pitanju, pripremljeni su Završni izvještaji o sprovođenju godišnjih programa IPA 2014 i IPA 2015 i dostavljeni Evropskoj komisiji 10. juna 2024. godine.

Dodatno, u cilju nadgledanja cjelokupne efikasnosti, efektivnosti i usklađenosti sprovođenja EU podrške u Crnoj Gori, 26. i 27. juna 2024. godine održan je IPA sektorski nadgledni odbor, podijeljen po IPA III prozorima, odnosno sektorima u IPA-i II. Sastanak je bio prilika da se razmotri napredak i ostvareni rezultati u okviru aktualnih IPA programa i projekata i osnova za diskusiju o što efikasnijem načinu korišćenja buduće EU podrške u cilju ubrzanja pretpristupnog puta Crne Gore ka EU.

Kada je riječ o evaluaciji IPA II programa, službenici Direktorata su bili uključeni i u rad Evaluacione komisije za projekat *Podrška evaluaciji IPA II akcija koje se sprovode u indirektnom upravljanju*, čiji rad je uspješno završen i potpisivanje ugovora za ovaj projekat se očekuje u najskorijem roku.

Po pitanju IPARD-a II, nastavljen je rad na sprovođenju ugovora potpisanih kroz prethodne objavljene javne pozive, s obzirom na to da rok za korišćenje dostupnih IPARD II sredstava isteče krajem 2024. godine.

5.2. IPA III (2021–2027)

Kada je nova finansijska perspektiva u pitanju, program IPA 2021 je Evropska komisija usvojila 27. maja 2024. godine, implementacionom odlukom C(2024) 3543 final. Programom je EU izdvojila ukupno 26,6 miliona eura za sprovođenje planiranih akcija iz oblasti: vladavina prava, životna sredina, socijalne politike, kao za i horizontalnu akciju – Instrument za evropsku integraciju. Takođe, nastavljen je rad na finalizaciji operativnih programa za period 2024-2027 za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i spocijalne politike, koji su od strane EK razmatrani na sjednici Odbora za IPA-u 18. juna 2024. godine.

Kada je IPARD III u pitanju, tokom izvještajnog perioda objavljen je javni poziv za podmjeru 7.2. „Podrška investicijama za preradu na gazdinstvu“. Zahtjev za dodjelu podrške podnosio se u roku od 11. aprila 2024. godine do 11. juna 2024. godine. Ukupan iznos raspoloživih sredstava za ovaj javni poziv iznosi 1,4 milion eura.

Takođe, prvi javni poziv u okviru IPARD III programa za podršku poljoprivredi i ruralnom razvoju za Mjeru 3, namijenjen investicijama u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva, objavljen je 27. juna i trajeće 60 dana. Kroz Javni poziv za Mjeru 3, podržavaju se investicije čija je ukupna vrijednost od 30.000 eura do 2 miliona eura. Obezbijeđena je podrška u iznosu od 7,2 miliona eura za investicije koje se odnose na izgradnju i/ili rekonstrukciju i opremanje objekata; nabavku opreme, specijalizovanih vozila, mašina i uređaja.

Istovremeno, tokom ovog perioda radilo se na akreditaciji Mjere 4 IPARD III Programa/podnošenja Zahtjeva za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka na nacionalne vlasti. Pored poziva, 20. juna je održan treći sastanak IPARD III Odbora za nadgledanje. Na održanoj sjednici usvojene su izmjene IPARD III programa, članovi su informisani o stanju sprovođenja prvih IPARD javnih poziva za Mjeru 7, podmjere 7.1 i 7.2., kao i o stanju implementacije IPARD II programa. Nakon održanog Odbora, za predstavnike Evropske komisije organizovana je posjeta IPARD korisnicima iz opština Žabljak, Šavnik i Nikšić, gdje su u neposrednoj komunikaciji predstavnici EU komisije imali priliku da obiđu investicije koje su podržane sredstvima IPARD II programa.

U dijelu obaveza iz nadležnosti Upravljačkog tijela za godišnje akcijske IPA III programe, 11. juna 2024. godine sprovedena je sistemska kontrola na licu mjesta Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u cilju nadgledanja rada posredničkog tijela za upravljanje politikama, te izrađen Izvještaj sa kontrole sa preporukama. Takođe, shodno Priručniku o procedurama otpočet je rad na pripremi Komunikacionog akcionog plana za IPA programe.

Programi Višekorisničke Ipe

Tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sa redovnim aktivnostima na sprovođenju aktivnih programa i akcija. Evropska komisija je 2. aprila 2024. godine usvojila set akcija za više zemalja za: Višekorisnički višegodišnji akcioni plan za podršku Zapadnobalkanskom investicionom okviru u korist Zapadnog Balkana za 2024–2027 u iznosu od 265 miliona eura i Višekorisnički godišnji akcioni plan u korist Zapadnog Balkana i Turske za 2024 u iznosu od 128.26 miliona eura.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Na 37. sastanku Grupe projekata (Project Financiers Group) Zapadnobalkanskog investicionog okvira održanom 24. maja 2024. godine u Beogradu predstavljene su osnovne informacije vezane za ocjenu projektnih predloga koje je kandidovala Crna Gora.

Kada je u pitanju 30. poziv za tehničku podršku u pripremi projektne dokumentacije, pozitivno je ocijenjena jedna projektna aplikacija i to:

1. „Izgradnja novog 110 kV dalekovoda Virpazar-Briska Gora-Ulcinj sa nastavkom na 110/35 kV Virpazar i 110/35 kV Ulcinj, Crna Gora” u iznosu od **1 milion eura**. Odobrenim grantom biće finansirana priprema studije izvodljivosti sa analizom troškova i koristi, kao i studija procjene društvenog i uticaja na životnu sredinu. Vodeća finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

Kada je u pitanju 10. poziv za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata pozitivno je ocijenjeno osam projektnih aplikacija od kojih pet je predloženo za usvajanje Operativnom odboru ZIO na sastanku u Londonu i to:

1. “Unapređenje sistema za prikupljanje otpadnih voda u opštinama Nikšić i Pljevlja, Crna Gora”, s predloženim iznosom granta EU od 18,6 miliona eura;
2. “Unapređenje sistema vodosnabdijevanja u Prijestonici Cetinje, Crna Gora” s predloženim iznosom granta EU od 15,30 miliona eura;
3. “Infrastruktura vodosnabdijevanja i prikupljanja otpadnih voda na Jadranskoj obali – Bokokotorski zaliv” s predloženim iznosom granta EU od 14,8 miliona eura;
4. “Vodovod i sanitacija na Crnogorskom primorju, faza V, komponenta 2 – Opština Tivat” s predloženim iznosom granta EU od 24 miliona eura;
5. “Vodosnabdijevanje i sanitacija u Ulcinju – Faza 1- Komponenta 2: Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) i prateće infrastrukture) s predloženim iznosom granta EU od 42,90 miliona eura

Za 3 projekta koji se odnose na rekonstrukciju vodovodne i kanalizacione mreže u Ulcinju, Tivtu i Bokokotorskom zalivu predstavnici EK su ukazali da je neophodno smanjiti iznose traženih bespovratnih sredstava kako bi se uklopili u raspoloživi budžet, što će biti dogovoreno između krajnjih korisnika i međunarodnih finansijskih institucija. Rok za unošenje izmjenjenih projektnih predloga u elektronski sistem ZIO je 6. jun 2024. godine.

Takođe, tri projektne aplikacije koje je kandidovala Crna Gora a koji su predloženi za usvajanje Operativnom odboru ZIO koji će biti održan u decembru 2024. godine su iz sektora energetike, i to:

1. Izgradnja DV 110 kV Herceg Novi – Vilusi, rekonstrukcija 110/35 kV TS Vilusi i proširenje 110/35 kV TS Herceg Novi, Crna Gora u iznosu od 3,1 miliona eura;
2. CEDIS pametna digitalizacija – faza I, Crna Gora u iznosu od 5 miliona eura;
3. Izgradnja TS 400/110 kV Brezna – II faza, Crna Gora u iznosu od 6,26 miliona eura.

Programi EU

Tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je učešće u programima Unije za koje su potpisani sporazumi o učešću između Crne Gore i EK. Do sada su potpisani sporazumi za programe **Horizont Evropa**, **Kreativna Evropa**, **Erasmus+**, **Program za zapošljavanje i socijalne inovacije** (EaSI) u okviru Evropskog socijalnog fonda+ (ESF+), **Program jedinstvenog tržišta**, **Digitalna Evropa**, **CUSTOMS** i **FISCALIS**.

Za programe **Građani, jednakost, prava i vrijednosti** i **EU4Health** pregovori za učešće u ovim programima su započeti i očekuje se da budu završeni do u prvom kvartalu 2024. godine.

Regionalna i teritorijalna saradnja

U okviru **Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija**, tokom izvještajnog perioda šest projekata podržanih kroz Treći poziv nastavilo je implementaciju svojih aktivnosti. Nakon niza konsultacija obavljenih sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori u prethodnom periodu, 4. aprila 2024. godine je zaključen Ugovor pod nazivom „Tehnička podrška za upravljanje IPA III programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo. Ugovor će trajati do 4. aprila 2026. godine.

Tokom aprila nastavljen je proces evaluacije Četvrog poziva u okviru ovog programa. Naime, od 2. do 4. aprila 2024. godine održan je sastanak Zajedničkog evaluacionog odbora na kom su članovi dali odgovore na analizu izveštaja o koraku 2 koju je izvršila CFCU i unaprijeđeni Izveštaj je dostavljen Delegaciji EU (DEU) u Crnoj Gori na *ex-ante* odobrenje 12. aprila 2024. godine. Izveštaj o evaluaciji koraka 2 je *ex-ante* odobren od strane DEU 17. maja 2024. godine. Pisma obavještenja su u skladu s tim poslata svim

podnosiocima predloga projekata u okviru kojih su primili obavještenja o rezultatima evaluacije u okviru koraka 2.

U cilju informisanja šire javnosti o rezultatima ostvarenim u okviru Programa, 2. aprila 2024. godine u Podgorici je organizovana Završna konferencija IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014–2020 tokom koje su predstavljeni kako projekti implementirani u okviru Programa tako i dostignuća mnogobrojnih aktivnosti sprovedenih u okviru ovog programa.

Tokom izvještajnog perioda završen je proces izrade Završnog izvještaja za projekat tehničke podrške, TAGC IPA/2021/428 – 797. Konačni narativni izvještaj je pripremljen i odobren tokom sastanka Upravnog odbora Projekta održanog 25. juna 2024. godine u Podgorici. Završni finansijski izvještaj je pripremljen i dostavljen revizorima 3. juna 2024. u svrhu verifikacije troškova i pripreme revizorskog izvještaja za ovaj projekat tehničke pomoći. Konačni izvještaj (zajedno sa revizorskim izvještajem) će biti dostavljen DEU do 4. jula 2024.

Kada je riječ o **Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo**, tokom izvještajnog perioda 11 projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva nastavilo je sa implementacijom svojih aktivnosti. Nakon niza konsultacija obavljenih sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori (DEU) u prethodnom periodu, 4. aprila 2024. godine je zaključen Ugovor “Tehnička podrška za upravljanje IPA III programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo. Ugovor će trajati do 4. aprila 2026. godine.

U cilju pripreme za IPA III Program održan je jedan tehnički sastanak između Operativne strukture (OS) Crne Gore i OS Kosovo u vezi sa Procedurama za kontrolu na nivou programama 16. aprila 2024. preko MS Teams platforme.

Konkurs za službenika za implementaciju programa u kancelariji ZTS Antene u Prištini objavljen je u aprilu 2024. godine, dok je proces selekcije obavljen 13. maja 2024. godine. Izabrani službenik je započeo svoj anagžman 20. maja 2024. godine.

Tokom izvještajnog perioda pripremljen je Finalni izvještaj za finansijsku alokaciju 2014 koji je odobren od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje (ZON) kroz pisanu proceduru, nakon čega je Finalni izvještaj poslat Evropskoj komisiji. Takođe, tokom ovog perioda pripremljen je i Finalni izvještaj za finansijsku alokaciju 2015 koji je poslat ZON-u na odobrenje u okviru pisane procedure, nakon koje će i ovaj izvještaj biti poslat Evropskoj komisiji.

Završen je proces izrade Završnog izvještaja za projekat tehničke podrške, TAGC IPA/2021/428 – 797. Konačni narativni izvještaj je pripremljen i odobren tokom sastanka

Upravnog odbora Projekta održanog 25. juna 2024. godine u Podgorici. Završni finansijski izvještaj je pripremljen i dostavljen revizorima 3. juna 2024. u svrhu verifikacije troškova i pripreme revizorskog izvještaja za ovaj projekat tehničke pomoći. Konačni izvještaj (zajedno sa revizorskim izvještajem) će biti dostavljen DEU MNE do 4. jula 2024.

U sklopu pripremnih aktivnosti za objavu Prvog poziva u okviru IPA III Programa, obuka o pripremi projektnih prijedloga u skladu sa EU pravilima samo za lokalne (i regionalne) vlasti iz Crne Gore organizovana je u periodu od 11. do 13. juna 2024. godine u Baru. Ista obuka za institucije i organizacije koje ne pripadaju lokalnim i regionalnim vlastima organizovana je u Beranama u periodu od 19. do 21. juna 2024. godine.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014-2020** realizovani su projekti iz Drugog i Trećeg poziva za podnošenje predloga projekata. Kroz Drugi poziv podržano je ukupno devet projekata, od kojih je završena realizacija sedam projekata, jedan je u fazi suspenzije na inicijativu korisnika, dok se za jedan projekta očekuje nastavak realizacije nakon odobrenja Ugovornog tijela. U okviru Trećeg poziva ugovoreno je dvanaest projekata ukupne vrijednosti 3,51 milion eura, koji su u procesu realizacije. Tokom izvještajnog perioda realizovano pet monitoring posjeta projektima iz Trećeg poziva, kao i tri terenske posjete Kontrolnog tijela u cilju verifikacije troškova koje su napravili korisnici. Za potencijalne korisnike IPA III Programa, prije objave Prvog poziva Zajednički tehnički sekretarijat, u saradnji sa upravljačkim strukturama Programa, organizovao je radionicu za pripremu projektnih predloga 11. juna 2024. u Sjenici, Srbija, u cilju osnaživanja kapaciteta korisnika grantova za pripremu predloga projekata i boljeg upoznavanja sa prioritetima Programa za finansijsku perspektivu 2021-2027. Očekuje se da će se Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata objaviti četvrtom kvartalu tekuće godine.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014-2020**, u toku izvještajnog perioda, završen je jedan projekat Trećeg poziva, ukupne vrijednosti 557.901 eura. Ostali projekti se sprovode u skladu sa planiranim aktivnostima. Ukupna vrijednost preostala tri projekta je 1.48 miliona eura od čega je EU podrška 1,22 miliona eura ili 83%. Od preostala tri projekta, učešće crnogorskih partnera u EU podršci je blizu 493.000 eura ili 40%.

Kada je riječ o IPA III perspektivi, angažovan je novi konsultant na poziciji projektnog saradnika za Antena kancelariju u Nikšiću. U toku izvještajnog perioda, nastavljen je proces evaluacije projektnih sažetaka dostavljenih u okviru Prvog poziva za dostavljanje prijedloga projekata, koji je bio otvoren od 5. juna do 25. jula 2023. godine. Poziv je bio fokusiran na oblast promocije turizma i kulturne i prirodne baštine. Ukupno 11 sažetaka je pozitivno ocijenjeno, nakon čega je organizovan je trening za dostavljanje punih projektnih prijedloga. Rok za dostavljanje punih projektnih prijedloga je 9. 7. 2024. godine.

U toku izvještajnog perioda, održan je i sastanak Operativnih struktura u Sarajevu, u prisustvu predstavnice Delegacije Evropske Unije u Bosni i Hercegovini.

U okviru **Interreg VI-A IPA programa Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027**, na petom sastanku Odbora za odabir projekata I poziva, koji je održan 4. aprila u onlajn formatu, predstavljeni su rezultati postupka ocjenjivanja i usvojene rang liste projekata u okviru specifičnog cilja 4.5 *Zdravstvo i socijalna zaštita* i specifičnog cilja 4.6 *Turizam i kultura*. Na trećem sastanku Odbora za nadgledanje (*Monitoring Committee*), održanom 23. aprila u Mostaru, za ugovaranje su odobrena 24 projekta, i to po 6 projekata u okviru specifičnih ciljeva 1.1 *Istraživanje i inovacije* i 4.5 *Zdravstvo i socijalna zaštita*, zatim 7 projekata u okviru specifičnog cilja 2.4 *Prilagođavanje klimatskim promjenama i prevencija rizika od katastrofa* i 5 projekata u okviru specifičnog cilja 4.6 *Turizam i kultura*. Na prethodnom sastanku Odbora za nadgledanje, održanom 16. februara, odobreno je ukupno 9 projekata (4 projekta u okviru specifičnog cilja 2.1 *Energetska efikasnost* i 5 projekata u okviru specifičnog cilja 2.6 *Cirkularna ekonomija*), što čini ukupno 33 projekta podržana u okviru I poziva. Navedene projekte realizovaće 142 partnerske organizacije i institucije iz sve tri države učesnice programa. Crnogorske institucije i organizacije, njih 36, u saradnji s partnerima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine učestvovala u sprovođenju 29 projekata. Tri crnogorske institucije imaju ulogu vodećeg partnera, dok će ostale učestvovati u svojstvu projektnih partnera. Završetak postupka ugovaranja očekuje se do kraja septembra 2024. godine.

Tehnički sastanak između Upravljačkog tijela i nacionalnih tijela održan je 24. aprila u Mostaru, tokom kojeg je bilo riječi o statusu aktivnosti u okviru Fonda za male projekte, odnosno projekta *EmBRACE*, kao i o statusu strateških projekata i daljim koracima u postupku razrade projektnih sažetaka.

U okviru I javnog poziva za dostavljanje predloga projekata koji je 18. juna 2024. godine raspisala Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO), mikro i malim preduzećima u pograničnom području Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore na raspolaganju je 3 miliona eura EU sredstava. Finansijska podrška opredijeljena je za razvoj i prilagođavanje poslovnih modela, proizvoda, usluga i procesa, podsticanje razvoja lokalnih mikro i malih preduzeća, sa snažnim naglaskom na uvođenje inovacija, proizvoda ili procesa, razvoj pilot akcija i novih poslovnih rješenja, uz istovremeno unapređenje njihove prekogranične poslovne saradnje. Rok za dostavljanje predloga projekata je 17. septembar tekuće godine.

Kada je riječ o **Interreg IPA programu prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru 2014-2020**, u toku je procedura odobravanja preostalih finalnih izvještaja o sprovođenju projekata i aktivnosti na zatvaranju programa. Ministarstvo evropskih poslova je 30. aprila 2024. godine dostavilo finalni izvještaj o realizaciji projekta tehničke podrške za sprovođenje programa Zajedničkom sekretarijatu u Italiji.

Kada je u pitanju novi program prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru, **Interreg IPA program saradnje Južni Jadran za period 2021-2027**, u Bariju je 18. i 19. aprila održan sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje programa Italija – Albanija – Crna Gora 2014-2020 i Odbora za nadgledanje programa Južni Jadran 2021-2027. Na sastanku su predstavljene predstojeće aktivnosti na zatvaranju programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014-2020 i iskazano očekivanje da će sva dostupna sredstva EU biti iskorišćena do kraja sprovođenja ovog programa. Takođe, razmotren je trenutni status sprovođenja strateških projekata i projekata manjeg obima koji su odobreni u okviru programa Južni Jadran 2021-2027. Na sastanku je bilo riječi i o promjenama u upravljačkim strukturama, poboljšanjima funkcionalnosti elektronske platforme za podnošenje i sprovođenje projekata, kao i planiranim komunikacionim aktivnostima.

Predstavnici Upravljačkog tijela i Zajedničkog sekretarijata su 23. maja u Bariju organizovali tehničku obuku za službenike Kancelarije prvog nivoa kontrole iz Ministarstva finansija i službenike tehničke podrške za sprovođenje programa, kojoj su prisustvovali i predstavnice Ministarstva evropskih poslova.

Predstavnici Zajedničkog sekretarijata su 24. maja 2024. godine organizovali onlajn obuku za korisnike 40 odobrenih projekata manjeg obima u okviru Prvog poziva, a tom prilikom su predstavljena pravila za sprovođenje ovih projekata, sa naglaskom na prihvatljivost troškova, izvještavanje i komunikacione aktivnosti.

Onlajn sastanak Grupe za upravljanje rizicima je održan 5. juna 2024. godine. Na sastanku je bilo riječi o Poslovniku o radu ove grupe, predstojećim obukama za korisnike projekata i Kancelariju prvog nivoa kontrole o mjerama za sprečavanje prevara i antikorupciju, kao i o pripremi smjernica za sprečavanje finansijskih prevara.

Poziv za dostavljanje standardnih projekata je objavljen 7. juna, a rok za dostavljanje predloga projekata je 30. septembar 2024. godine. Info dan tokom kojeg su predstavljeni uslovi poziva je organizovan 11. juna u Podgorici i okupio je više od 100 učesnika. Ukupna vrijednost ovog Poziva je 38,3 miliona eura, dok će vrijednost pojedinačnih projekata iznositi od 600.000 do 1.500.000 eura. Projekti će trajati od 18 do 30 mjeseci i biće usmjereni na konkurentnost malih i srednjih preduzeća, klimatske promjene, biodiverzitet, energetska efikasnost, mobilnost, obrazovanje, turizam i kulturu. Pravo prijavljivanja na Poziv imaju javne institucije, javna preduzeća i neprofitne organizacije.

U okviru **Interreg Euro-Mediteranskog programa 2021-2027** održana su dva sastanka Odbora za nadgledanje. Deveti sastanak Odbora održan je 18. aprila 2024. godine u onlajn formatu, gdje su odobreni uslovi petog poziva za strateške teritorijalne projekte, koji je objavljen 18. juna 2024. godine.

U dijelu pružanja podrške potencijalnim korisnicima, 24. juna je organizovan Info dan za relevantne institucije i organizacije iz Crne Gore.

Na desetom sastanku ON-a, održanom 12. juna 2024. godine na Malti, predstavnici crnogorske delegacije preuzeli su predsjedavanje programom za period od 1. jula do kraja 2024. godine. Tokom crnogorskog predsjedavanja programom, planirano je održavanje sastanka Odbora za nadgledanje, sastanak nacionalnih kontrolora, nacionalnih kontaktnih osoba, kao i organizacija treninga (3. i 4. decembar).

Sedmi koordinacioni sastanak nacionalnih kontaktnih osoba održan je 5. jula 2024. godine u onlajn formatu.

Kada je u pitanju program **URBACT IV 2021-2027**, predstavnici MEP-a prisustvovali su koordinacionom sastanku nacionalnih URBACT osoba i radionicama 12. i 13. juna u Utrehtu, Holandija. Crnogorska delegacija je prisustvovala i sastanku Odbora za nadgledanje Programa održanom 27. i 28. juna 2024. godine u Gentu, Belgija. Tom prilikom odobreno je 10 projekata drugog poziva za mreže za prenos inovacija, od kojih crnogorski partner Opština Nikšić učestvuje u jednoj. Ukupan budžet mreže Co-CALICO iznosi 500.950,00 eura, dok budžet dodijeljen Opštini Nikšić iznosi 72.600,00 eura.

Tokom izvještajnog perioda je objavljen i Treći poziv za dobre prakse, otvoren u periodu od 15. aprila do 30. juna 2024. godine. Predstavnici MEP-a su, nakon prisustva programskom seminaru o Trećem pozivu, održali Info dan 8. maja 2024. godine u onlajn formatu za potencijalne crnogorske korisnike. Crnogorska delegacija je 6. juna učestvovala u sastanku radne grupe koja je osnovana sa ciljem kreiranja budućnosti programa URBACT nakon 2027. godine.

Kada je u pitanju **Interreg IPA Jadransko-jonski program (ADRION)**, deveti sastanak Odbora za nadgledanje održan je 8. aprila u onlajn formatu, u cilju razmatranja finalnog teksta Priručnika za implementaciju tehničke podrške. Na desetom sastanku Odbora za nadgledanje, koji je održan 13. maja 2024. godine u Šibeniku (Hrvatska), prezentovani su rezultati poziva za Master projekte (perspektiva 2014-2020), te diskutovano o načinu dalje podrške istima, kao i o tematskim prioritetima Drugog poziva u okviru finansijske perspektive 2021-2027

U okviru **Programa Dunavskog regiona**, nastavljeno je ugovaranje preostalih šest projekata odobrenih u okviru Prvog poziva.

Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata, kao i Prvi poziv u okviru Instrumenta za podršku razvoju projekata objavljeni 2. novembra 2023, zatvoreni su 4. aprila 2024. Podnešena su 162 projektna predloga za sedam specifičnih ciljeva u okviru Drugog poziva i 49 projektnih predloga u okviru Instrumenta za podršku razvoju projekata. Izvršena je provjera prihvatljivosti aplikacija za dva navedena poziva.

Implementacioni seminar za vodeće partnere projekata odobrenih u okviru Prvog poziva održan je 24-25. aprila 2024. godine u Beogradu. Ministarstvo evropskih poslova, u saradnji sa Zajedničkim sekretarijatom, organizovalo je 31. maja 2024. godine

Implementacioni seminar za crnogorske korisnike Prvog poziva, tokom kojeg su korisnicima pojašnjeni principi i pravila sprovođenja projekata.

Redovni mjesečni sastanci mreže nacionalnih kontakt osoba održani su u onlajn formatu 10. aprila i 8. maja 2024. godine.

Peti sastanak Odbora za nadgledanje održan je 26. juna 2024. godine u Sarajevu (BiH). Tokom sastanka su, između ostalog, predstavljeni i usvojeni rezultati procjene prihvatljivosti Prvog poziva u okviru Instrumenta za podršku razvoju projekata, kao i status evaluacije projektnih predloga podnijetih u okviru Drugog poziva. Dan ranije, 25. juna, u Sarajevu je održan je i redovni sastanak nacionalnih kontaktnih osoba PDR, tokom kojeg su pripremno razmotrene teme planirane za diskusiju na sastanku Odbora za nadgledanje.

Predstavnik Direktorata za evropsku teritorijalnu saradnju prisustvovao je sastancima Fokus grupa OECD projekta jačanja kapaciteta korisnika kohezivne politike 17. i 31. maja 2024 godine, koji podržava Generalni direktorat Evropske komisije za regionalnu i urbanu politiku (DG REGIO).

Kada je riječ o **programu Interreg Evropa**, 9. aprila 2024. godine organizovan je onlajn informativni događaj povodom predstavljanja Restriktivnog poziva namijenjenog samo za sedam novih država u Programu. Nakon ovog događaja, Ministarstvo evropskih poslova je 25. aprila organizovalo Info dan na kome su predstavljeni Restriktivni i Treći poziv.

Predstavnici Zajedničkog sekretarijata organizovali su 16. aprila 2024. godine koordinacioni sastanak (onlajn) sa nacionalnim kontaktnim osobama iz zemalja koje su se nedavno pridružile Programu, a u cilju upoznavanja sa predstojećim aktivnostima. Osim toga, predstavnice MEP-a prisustvovale su i V sastanku Odbora za nadgledanje, koji je organizovan u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini 4. i 5. juna. Na sastanku su, između ostalog, predstavljeni preliminarni rezultati Restriktivnog poziva i potvrđeno je da je u okviru ovog poziva opredijeljeno oko 3,7 miliona eura Interreg sredstava za nove partnere u Programu. Na sastanku Odbora odobren je i jedan dio projekata u okviru Restriktivnog poziva, odnosno sva 33 projekta koja su podnijela zahtjev za izmjenu partnersta do datuma održavanja sastanka.

Kada je riječ o Crnoj Gori, odobrena su tri projekta iz Prvog i Drugog poziva kojima su se pridružile tri institucije kao partneri u otkrivanju (*discovery partners*), sa ukupnim budžetom crnogorskih partnera od oko 183 hiljade eura Interreg sredstava. Do kraja roka za podnošenje aplikacija u okviru Restriktivnog poziva (7. jun 2024. godine) pristigao je još jedan zahtjev za pridruživanje projektu od strane crnogorskih partnera, koji je trenutno u fazi ocjene prihvatljivosti.

Rezultati Trećeg poziva pristigli su po zatvaranju poziva (7. jun 2024. godine), u okviru kojeg su crnogorski partneri podnijeli ukupno osamnaest projekata. Svi projekti su trenutno u fazi ocjene prihvatljivosti.

5.3. Tvining i Tajeks

Kada je **Tvining instrument** u pitanju, tokom izvještajnog perioda završena je evaluacija ponuda za tri tvining projekta koji se finansiraju sredstvima iz IPA 2022 programa:

- za komplementarnu podršku u iznosu od 1,5 miliona eura iz direktne budžetske podrške za *integrirano upravljanje granicom*, čiji je korisnik Ministarstvo unutrašnjih poslova, izabran konzorcijum na čijem čelu je Slovačka kao vodeći partner i Slovenija kao junior partner;
- za projekat *Jačanje administrativnih kapaciteta Instituta za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore u vezi sa zahtjevima pristupanja EU*, čiji je korisnik Institut za lijekove i medicinska sredstva, u vrijednosti od 250,000 eura odabrana je Malteška uprava za lijekove i
- za projekat čiji je korisnik Odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara Ministarstva finansija (AFCOS), *Dalje unapređenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU*, u iznosu od 250,000 eura izabrano je Ministarstvo finansija Hrvatske, tačnije Uprava za finansijsko upravljanje, internu reviziju i nadzor, Služba za koordinaciju sistema za borbu protiv nepravilnosti i prevara u vezi sa korišćenjem EU fondova/AFCOS.

Dodatno, posredstvom **Instrumenta za tehničku podršku i razmjenu informacija – Tajeks (TAIEX)**, za crnogorske korisnike je organizovano ukupno 18 događaja (7 radionica, 4 ekspertske misije i 7 studijskih posjeta), uz ekspertsku podršku država članica EU.

5.4. Makroregionalne strategije

U okviru sprovođenja **Strategije Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR)**, crnogorski predstavnici su učestvovali na sljedećim događajima:

- EUSAIR Forumu, 15-16. maja u Šibeniku, Hrvatska;
- Sastanku Tematske radne grupe 1 (Plavi rast) 28. maja (onlajn);
- Danima EU makroregionalnih i morskih područja, 12-14. juna 2024. godine u Briselu, Belgija.

Partnerski sporazum za projekat EUSAIR FACILITY POINT – Podrška upravljanju EUSAIR-om za unaprijeđenu saradnju je potpisan je i stupio na snagu krajem maja 2024. godine. Ovim sporazumom će biti obezbijeđena tehnička i finansijska podrška sprovođenju Strategije do 31. decembra 2027. godine.

Kada je riječ o **Strategiji EU za Dunavski region (EUSDR)**, predstavnici Ministarstva evropskih poslova su učestvovali na sljedećim događajima:

- Sastanku Upravljačke grupe za Prioritetnu oblast 10 – Institucionalni kapaciteti i saradnja, održanom u Kremsu, Austrija, 24. i 25. aprila;

- Sastanku Fokus grupe za procjenu potreba za izgradnjom kapaciteta u okviru EUSDR strategije (onlajn);
- Sastanku EUSDR nacionalnih koordinatora, održanom u Briselu, Belgija, 13. juna;
- Danima EU makro-regionalnih strategija i morskih područja, koji su održani od 12. do 14. juna u Briselu, u okviru kojih je organizovan i sastanak MRS na visokom nivou;
- XIII godišnjem EUSDR Forumu koji je održan 20. i 21. juna u Beču, Austrija.

U cilju pripreme V izvještaja o sprovođenju EU makroregionalnih strategija, od strane Ministarstva evropskih poslova, poslali su odgovori na upitnike Evropske komisije o realizaciji aktivnosti u okviru EUSAIR-a i EUSDR-a u periodu od druge polovine 2022. do kraja 2023. godine.